

Veien,

sannheten

og livet

3

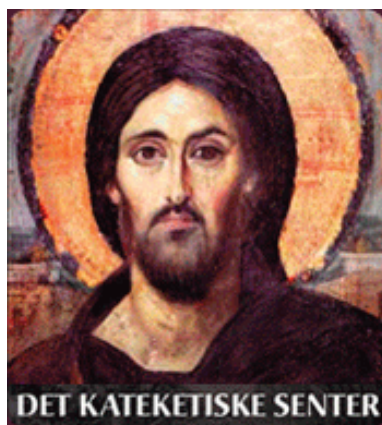
Lærerens bok 3

Veien, sannheten og livet

- læreverk i kristendom for de katolske skolene

Lærerens bok 3

Sr. Marcellina Cooney
Redaktør

**Det kateketiske senter
Oslo katolske bispedømme**

Nihil obstat: p. Pål Bratbak

Imprimatur: + Bernt I. Eidsvig Can. Reg. biskop av Oslo, 11. juni 2013

Copyright © Marcellina Cooney

Layout og design © 2004 The Incorporated Catholic Truth Society.

Originalens tittel: The Way, the Truth and the Life series, Teacher Book 2, The Incorporated Catholic Truth Society, 2004

Oversettelsen er utført og tilrettelagt av Language Power International AS

Språklige konsulenter: Kirsten Eek-Larsen og Torvild Oftestad

Grafisk formgivning: The Catholic Truth Society/Stephen Campbell.

Grafisk tilrettelegging for norsk utgave: Karol Michalczuk

Omslagsillustrasjon: The Nativity © Jenny Williams.

ISBN: 978-82-90296-61-7

HILSEN FRA BISKOPEN

Kjære lærere!

Gratulerer med nye lærebøker i kristendom! Gjennom mange år har våre katolske skoler måttet klare seg uten skikkelig læremateriell i dette viktige faget. Til nå har kreative og ivrige lærere selv utviklet eller funnet frem til det materiale som behøves til undervisningen. Takket være denne innsatsen har kristendomsfaget stått seg godt, tross alt.

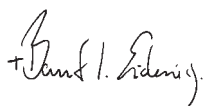
Det er en innsats jeg er svært takknemlig for, men det er ikke en situasjon som er ideell eller ønskelig. I de katolske skoler står kristendomsfaget i en særstilling. Det bør da ikke stå tilbake for de andre fagene med hensyn til læremateriell.

I 2011 lot jeg derfor Oslo katolske bispedømmes Kateketiske senter ta initiativ til et prosjekt med det mål å realisere et læreverk i kristendom for de katolske skoler. En gruppe bestående av skoleråden, skoleprestene, kristendoms lærerne ved skolene og Det kateketiske senter har sammen funnet frem til det engelske læreverket som ligger til grunn for denne oversettelsen, *The Way, the Truth and the Life – series*.

Hovedforfatteren av læreverket, sr. Marcellina Cooney, har utviklet dette i nært samarbeide med lærere ved katolske skoler i England og Wales, og slik oppfylt utgiverens parole: «Teachers supporting teachers.»

I denne Lærerens bok vil dere finne teologiske kommentarer til stoffet, fortellinger egnet for høytlesning, en rekke varierte aktiviteter og oppgaver, en veiledning til vurdering av måloppnåelse og ikke minst forslag til hymner og sanger, både enkle barnesanger og mer tradisjonelle salmer.

Det er min bønn og mitt håp at dette læreverket vil bidra til at elevene ved våre katolske skoler utvikler en stadig større kjærlighet til Jesus Kristus og gir dem en fordypet kunnskap om ham og om den kirke han har innstiftet, slik at de gjennom sitt liv og vidnesbyrd kan være troverdige vidner om Guds mangfoldige kjærlighet til menneskene.

✠ Bernt I. Eidsvig, biskop
Oslo katolske bispedømme

INNLEDENDE KOMMENTARER

Denne **Lærerens bok 3** hører sammen med **Elevens bok 3**. Innholdet svarer til den detaljerte læreplanen i kristendom for de katolske skolene i Norge.

Læreplanen har to overordnede mål for undervisningen: at elevene lærer **om** den katolske tro og at de lærer **av** den katolske tro. Disse overordnede målene konkretiseres i de spesifikke læremålene som finnes i begynnelsen av hver hoveddel, under overskriften *Sentrale læremål*.

For hver modul i Lærerens bok er de sentrale læremålene utdypet i form av Teologiske refleksjoner. Dette skal utvide lærerens forståelse av det han/hun skal undervise i. Det teologiske refleksjonene er hovedsakelig basert på Den katolske kirkes katekisme (KKK). En rekke aktiviteter er samlet under *samtale, flere aktiviteter* og *ressurser* samt på arbeidsark som kan kopieres. De skal utfylle Elevboken og gi forslag til differensiert arbeid. Bibeltekstene står hovedsakelig i Lærerens bok.

Avsnittet om evaluering av læring gir veiledning i ulike måter å følge med på elevenes fremgang.

Læreren kan behøve en egnet barnebibel for undervisningen. Redaksjonen for den norske oversettelsen anbefaler *365 historier fra Bibelen*, St. Olav forlag 2010.

Alle bibelhenvisninger er hentet fra Bibelselskapets oversettelse av 2011.

TAKK TIL

Redaksjonsteam: Louise McKenna, Betty Conboy, Amette Ley, Elizabeth Redmond, Jackie Moran, Anthony O'Rourke, Maire Buonocore, Laura Lamb og Marcellina Cooney.

Faglig pensumrådgiver: Margaret Cooling.

Teologisk rådgiver: Mgr. Michael Keegan.

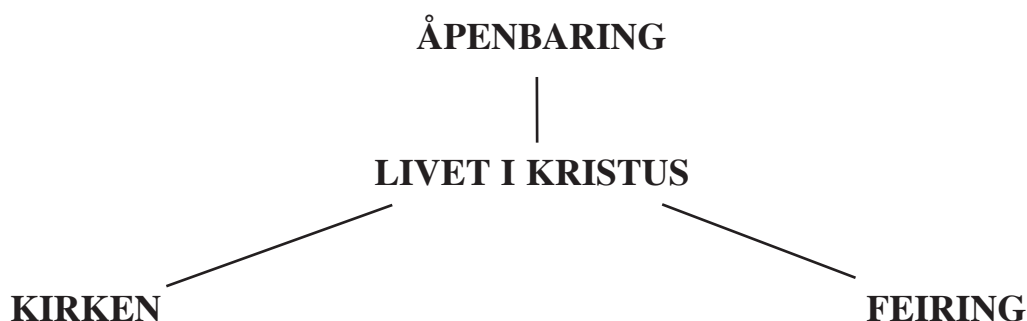
INNHold

Hilsen fra biskopen	3
Innledende kommentarer	4
Pedagogisk metode	7
1. Det utvalgte folket.	8
Sentrale læremål	8
Teologiske merknader.	8
Punkter for samtale og flere aktiviteter	10
2. Mysterier	16
Sentrale læremål	16
Teologiske merknader.	16
Punkter for samtale og flere aktiviteter	17
3. De gode nyhetene	22
Sentrale læremål	22
Teologiske merknader.	22
Punkter for samtale og flere aktiviteter	24
4. Messen	28
Sentrale læremål	28
Teologiske merknader.	28
Punkter for samtale og flere aktiviteter	30
5. Påsketiden	35
Sentrale læremål	35
Teologiske merknader.	35
Punkter for samtale og flere aktiviteter	37
6. Den første Kirken	42
Sentrale læremål	42
Teologiske merknader.	42
Punkter for samtale og flere aktiviteter	44
Arbeidsark til kopiering.	49
Vurdering av læring	89
Egenvurdering.	93

PEDAGOGISK METODE

Hovedfokuset i kristendomsundervisningen bør alltid være **ÅPENBARINGEN**. Gud er alltid initiativtaker, både i historien om verdens skapelse og i frelseshistorien. Det er hans åpenbaring av seg selv som i det hele tatt muliggjør undervisning i kristendom.

Hvert år, både på småtrinnet, mellomtrinnet og på ungdomsskolen, bør følgende områder dekkes så langt det er mulig.

For de minste er det svært viktig at det gis en god introduksjon til det temaet undervisningen skal handle om. Om for eksempel temaet er «Det utvalgte folket» i Det gamle testamente, bør man innlede med erfaringer av det å bli utvalgt til å gjøre noe. Det kan være på skolen eller hjemme. Derneft kan dette relateres til det at vi er utvalgt av Gud. Med andre ord, der det er mulig, bør læreren prøve å knytte bånd mellom elevenes erfaringer og det religiøse innholdet.

Slike forsøk, på å knytte forbindelser mellom troens sannheter og elevenes egne erfaringer, er essensielle, selv om elevene ikke har det samme tilfanget av erfaringer som en voksen. Elevene vil hele tiden trenge hjelp til å relatere det de lærer til sine egne liv. I boken vil det bli gitt muligheter til å vise elevene hvordan de kan sette Jesu lære ut i praksis i sine egne liv, både på skolen og hjemme.

Noen ganger vil det være liten hjelp i å dvele for lenge ved elevenes erfaring fordi den er begrenset. Om temaet for eksempel er messen, og vi starter med å ta for oss begrepet «feiring,» kan det være greit å gjøre en kort henvisning til det å feire fødselsdag for så å gå videre med å påpeke at messen er en annen type feiring enn dette.

Generelt er det viktig å huske på at evangeliet noen ganger fører elevene lenger enn deres erfaringsverden når.

1. DET UTVALGTE FOLKET

Den katolske kirkes katekisme

«For å forene en splittet menneskehet, valgte Gud ut Abram og kalte ham “bort fra ditt land og din slekt og din fars hus” og gjorde ham til Abraham, det vil si ‘far for mange folk’. ‘I deg skal alle slekter på jorden velsignes.’» (KKK 59)

«Etter patriarkenes tid fostret Gud Israel som sitt folk og befridde det fra trelldommen i Egypt. Han sluttet pakt på Sinai med det og gav det sin lov ved Moses, slik at det kunne anerkjenne og tjene Ham som den ene, levende og sanne Gud, en omsorgsfull Fader og rettferdig dommer, og vente på den Frelser som var blitt lovet.» (KKK 62)

Sentrale læremål

LM1 & LM2: Å lære OM og lære AV den katolske tro
I denne delen vil dere få mulighet til å:

- Vite at vi er utvalgt av Gud. Vi takker Gud ved å hjelpe andre.
- Vite hvorfor Gud valgte Abraham. Abraham stolte på at Gud ledet ham.
- Vite at Gud valgte Moses til å hjelpe folket sitt. Vi er også utvalgt til å hjelpe andre.
- Forstå at Daniel måtte ha tro og være modig fordi han var utvalg av Gud.

TEOLOGISKE MERKNADER

Spørsmål: Hvordan vet vi at vi alle er utvalgt av Gud?

«Alle mennesker er kalt til Guds nye folk. Dette folk bør altså vokse over hele verden og til alle tider, og allikevel forbli enig og ett, for at Guds vilje skal oppfylles, som går ut på at den menneskelige natur fra opphavet ble skapt én, og at Guds barn, som har vært spredt omkring, til slutt skal samles til ett...» (KKK 831)

Spørsmål: Hvorfor valgte Gud Abraham? (Elevbok s. 8–10)

«For å forene en splittet menneskehet valgte Gud ut Abram og kalte ham “bort fra ditt land og din slekt og din fars hus” og gjorde ham til Abraham, det vil si ‘far for mange folk’. ‘I deg skal alle slekter på jorden velsignes.’» (KKK 59)

«Gud utvalgte Abraham og sluttet en pakt med ham og hans ætt. Ved paktens oppdrag han sitt folk og åpenbarte sin lov for det gjennom Moses. Ved profetene gjorde Han folket rede til å ta imot den frelse som er lovet alle folkeslag.» (KKK 72)

Spørsmål: Hva er Moses’ historie? (Elevbok s. 12–13)

Historien om Moses begynner i Andre Mosebok. Kapittel 2 forteller om hans fødsel, og kapittel 3 beskriver hvordan Gud valgte Moses til å lede hans folk ut av slaveriet i Egypt.

Moses som barn: Da Moses ble født, var israelittene slaver i Egypt. Faraos kongen i Egypt, var bekymret over at de økte i antall og ble mektige. Derfor ga han undersåttene sine denne ordren: «Kast alle guttene som er født av hebreerne (senere kjent som israelitter eller jøder) i elven, men la jentene leve.»

Da Moses ble født, gjemte moren ham i tre måneder. «Men da hun ikke kunne holde ham gjemt lenger, laget hun en kurv av papyrusrør til ham. Den tettet hun med bek og tjære. Så la hun gutten i kurven og satte den ut i sivet ved bredden av Nilen. Søsteren hans stilte seg et stykke unna for å se hva som ville skje med ham.

Da kom faraos datter ned til elven for å bade, mens de unge jentene i følget hennes gikk fram og tilbake langs elvebredden. Hun fikk øye på kurven i sivet og sendte en av tjenestefolkene sine for å hente den. Så åpnet hun den og fikk se gutten, et lite barn som lå og gråt. Hun syntes synd på ham og sa: «Dette er et av hebreernes guttebarn.» Da sa søsteren hans til faraos datter: «Skal jeg gå og hente en hebreerkvinne som kan amme gutten for deg?» «Ja, gå!» sa faraos datter. Så gikk den unge jenta og hentet moren til gutten. Faraos datter sa til henne: «Kan du ta denne gutten og amme ham for meg? Jeg skal gi deg lønn.» Og kvinnen tok gutten og ammet ham. Gutten vokste opp, og hun gikk til faraos datter med ham, og gutten ble en sønn for henne. Hun ga ham navnet Moses, «for jeg har dratt ham opp av vannet,» sa hun.» (2 Mos 2, 2–10)

Spørsmål: Hva er hovedpoenget med historien om Daniel i løvehulen?

(Elevbok s. 15–16)

Hensikten med Daniels bok var å opprettholde troen og håpet blant jødene. Daniel og vennene hans hadde blitt fristet til å bryte loven (kapittel 1), og dyrke avguder (kapittel 3 og 6). De kom seirende ut av disse prøvelsene, og forfølgerne deres var nødt til å anerkjenne den sanne Guds makt.

Hovedpoenget i kapittel 6, «Daniel i løvehulen,» er at kong Dareios ble overtalt av Daniels fiender til å undertegne en lov om at enhver som ba til noen annen gud eller noe annet menneske enn kongen selv, skulle kastes i løvehulen. Da mennene fant Daniel, ba han til Gud slik han pleide. Dette fortalte de til kong Dareios.

Det utvalgte folket

Daniel blir kastet til løvene

«Så befalte kongen at de skulle hente Daniel og kaste ham i løvehulen. Kongen sa til Daniel: «Måtte din Gud, som du fortsatt dyrker, berge deg!» De hentet en stein og la den over åpningen til hulen. Kongen forseglet den med sitt eget segl og sine stormenns segl, så ingenting skulle kunne endres når det gjaldt Daniel. Deretter gikk kongen til slottet sitt og fastet hele natten, han lot ingen kvinner komme inn til seg, og han fikk ikke sove. Tidlig om morgenen, ved soloppgang, sto kongen opp og skyndte seg til løvehulen. Da han nærmet seg hulen, ropte han med angst i stemmen på Daniel: «Daniel, du tjener for den levende Gud, har din Gud, som du stadig dyrker, kunnet berge deg fra løvene?» Da svarte Daniel: «Lenge leve kongen! Min Gud sendte sin engel og lukket løvenes gap så de ikke skadet meg. For jeg er funnet uskyldig for ham. Og heller ikke mot deg, konge, har jeg gjort noe galt.» Da ble kongen svært glad og befalte at de skulle dra Daniel opp av hulen. Da de hadde dratt Daniel opp av hulen, fantes det ingen skade på ham, for han hadde stolt på sin Gud. Kongen befalte nå at de mennene som hadde kommet med anklager mot Daniel, skulle hentes og kastes i løvehulen ...

Kongens trosbekjennelse

Deretter skrev kong Dareios til folk og nasjoner og tungemål over hele jorden: «Rikelig fred! Hermed gir jeg påbud om at overalt i mitt kongerike, så langt mitt velde når, skal folket frykte og skjelve for Daniels Gud. For han er den levende Gud, han blir til evig tid.

Hans kongerike går ikke til grunne,

hans velde er uten ende.

Han berger og redder, han gjør tegn og under
i himmelen og på jorden.

Han berget Daniel fra løvenes klør.» (Dan 6, 17–27)

Vite at vi er utvalgt av Gud. Vi takker Gud ved å hjelpe andre.

Samtale og forklaring

- Snakk om hvordan det føles å være utvalgt, og noter alle ordene som beskriver det på tavlen. La elevene fortelle om en gang de ble utvalgt til å utføre noen enkle oppgaver.
- Introduser nye ord for elevene som beskriver følelser. Forklar hva de betyr. Få dem til å lage ansiktsuttrykk som viser hva de føler, f.eks. glad, sint, lei seg osv.
- Forklar at Gud ikke bare velger oss, han gir også gaver til hver enkelt. Snakk om gavene som hver av oss har fått (ta hensyn til evt. funksjonshemmede barn i klassen), for eksempel:
 - Å kunne snakke: å si positive ting som hjelper andre, å takke mennesker for at de hjelper oss, å be om hjelp når vi trenger det osv.
 - Å kunne lytte: å høre hva andre trenger, slik at vi kan hjelpe dem, å lytte, slik at vi kan lære nye ting osv.
 - Å kunne se: hva andre trenger, å se hva som skjer, slik at vi kan delta osv.
 - Å kunne føle: kjærlighet, vennskap, å bli venn med andre, osv.
 - Tenk over hvordan vi kan bruke disse gavene til å takke Gud og hjelpe andre.

Flere aktiviteter

- Skap en atmosfære i klasserommet som hjelper deg å lede elevene inn i en refleksjon over å være utvalgt. Bruk Guds ord: «Jeg har kalt deg ved navn, du er min!» Du kan tenne lys og sette frem et bilde av Jesus. Elevene sitter stille, slapper av, lukker øynene og lytter til det du sier. Fortell at Gud har skapt hver enkelt av oss. Han kjente oss før vi var født. Han er glad i hver enkelt av oss. Vi tilhører alle ham. Han er vår Far i himmelen. Vi er hans barn, og han passer på oss. (*Arbeidsark s. 50 «Jeg er utvalg»*)
- Pause for stille refleksjon mens barna takker Gud for at han valgte dem. Syng sangen «Gud er så glad i meg» sammen.
- Fordi vi vet at vi er elsket og utvalgt av Gud, kan vi dele hans kjærlighet med andre. To og to eller i grupper: Vis hvordan dere kan skape en skole hvor vi har det godt sammen. Skriv ord som forteller hva vi kan gjøre. (*Arbeidsark s. 51 «Skolen vår»*)
- Som et alternativ kan dere bruke diktet, på side 53 i denne boken, sammen med aktivitetene.
- Refleksjonsøvelse: Legg en rockering på gulvet. Sett et lys i midten. Elevene skriver navnene sine på post-it lapper. Elevene kan sitte ved pultene sine eller rundt rockeringen. Forklar at nå skal vi takke Gud fordi han har utvalgt dem. De fester post-it lappene rundt lyset, inne i ringen etter tur. Lyset symboliserer Gud, ringen er Guds omsluttende kjærlighet. Minn dem på at Gud ikke trenger noen post-it lapp for å huske dem.

Ideer til utstilling

- Lag forskjellige utstillinger. Bruk for eksempel arbeidsark s. 51 «Skolen vår»
- Bruk den samme ideen, men denne gang er huset hjemmet til elevene. De fyller inn ord som viser hvordan de kan hjelpe til hjemme.
- På arbeidsarket på side 52, «Våre gaver,» skriver elevene navn på en av gavene hver person har i kronbladene.
- Elevene kan lage gavelapper. På den ene siden skriver de en av gavene eleven har. På den andre siden tegner de seg selv. Lag en liten utstilling av lappene som heter «Guds gaver til oss.» Gavelappene kan også henges opp som en uro – slik at de blir lette å lese, samtidig er det dekorativt.

Sanger:

Gud er så glad i meg, Adoremus 130

Gud lær meg å se, Adoremus 131

Vite hvorfor Gud valgte Abraham. Abraham stolte på at Gud ledet ham.

Samtale

- Når elevene har hørt historien om Abraham, kan læreren be dem om å tenke seg at de er i Karan sammen med Abraham. Elevene ser bildet av Gud som snakker til Abraham (Elevbok s. 8). Still spørsmål som får dem til å tenke og undre seg:
 - Hva tror du Abraham tenker?
 - Vi vet ikke om han kunne stille spørsmål til Gud, men hva tror du han kunne hatt lyst til å spørre Gud om?
 - Hva tror du han følte?
 - Hvordan skulle han fortelle det til sin kone, Sara? Hva tror du han sa til henne? Kan du tenke deg hva hun syntes om det han fortalte?
- Les høyt fra side 8–9 i Elevboken for elevene. Be elevene tenke over hvordan det hadde vært å være der sammen med Abraham. For eksempel:
 - «Dra bort fra landet ditt og fra slekten din.» Tenk deg at det er du som skal reise fra alle vennene dine og fra huset ditt. Hva ville du tatt med deg. Husk: Den gang fantes det ikke flyttebiler, som kunne frakte møbler. Det kan hende han hadde noen telt.
 - Abraham var nittini år gammel. Var det var lett for ham å tro at Gud ville gjøre ham til «stamfar for et stort folk» når han var så gammel? Til og med i dag er Abraham berømt fordi han stolte på Gud.
- Legg vekt på at Gud er overalt. Han ledet Abraham på en spesiell måte, og Abraham stolte helt og fullt på Gud, selv da han ikke var sikker på hvor han skulle eller hva som kom til å skje.

Flere aktiviteter

- Før dere gjør aktivitet 1 på side 10 i Elevboken (*Arbeidsark s. 54 «Historien om Abraham»*), må læreren forklare hendelsesforløpet: Abraham ba til Gud; Gud snakker til Abraham; Abraham lytter til Gud og stoler på ham; Abraham forteller det til Sara; Begge ønsker å være lydige mot Gud; De forlater hjemmet sitt, men tar med seg tjenerne og eiendelene sine; De legger ut på en reise; Abraham stoler på Gud, og Gud viser ham litt etter litt veien.

Til denne aktiviteten får barna utdelt arbeidsarket på side 54.

- (Denne oppgaven kan elevene også gjøre i en gymsal, i gymsalen, der det er bedre plass.) Gi barna mulighet til å føle hvordan det er å stole på noen: Plasser forskjellige apparater og madrasser på gulvet (som en hinderløype). Elevene arbeider to og to. Ett barn har bind for øynene, den andre eleven fører denne trygt forbi hindrene. Til ettertanke: Hvordan følte det å måtte stole på en du ikke kunne se? Følte du at du kunne stole på den personen? Forklar at slik har vi det med Gud også.

- **Lær Guds løfte til Abraham utenat (1 Mos 12, 2 – 3)**

Jeg vil gjøre deg til et stort folk.

Jeg vil velsigne deg

og gjøre navnet ditt stort.

Du skal bli til velsignelse.

Jeg vil velsigne dem som velsigner deg

**Vite at Gud valgte Moses til å hjelpe folket sitt.
Vi er også valgt til å hjelpe andre.**

Samtale (*Elevbok s. 12 og 13*)

- Forklar at Gud utvalgte Moses da han var et lite barn. Gud hadde en plan for ham.
- Elevene ser på bildet av Moses i kurven i elven (*Elevboken s. 13*). La elevene gi uttrykk for hva de tror foreldrene, søsteren og babyen følte. Spør for eksempel:
 - Hva tror du moren og faren til Moses tenkte da de bestemte seg for å legge ham i en kurv i elven? Kan du beskrive hva moren hans følte da hun la ham i kurven?
 - Hvordan var det for Miriam, søsteren til Moses? Hva tror du hun sa?
 - Hvordan tror du Moses hadde det i kurven?

Flere aktiviteter

- Elevene kan lage rollespill av historien om Moses: Foreldrene som snakker om hva de skal gjøre, Miriam ser på; de lager en kurv til Moses; Miriam og moren tar ham med til elven; Miriam følger med på kurven mens den flyter av gårde, hun ser prinsessen; Miriam blir veldig lei seg når hun hører at den lille broren hennes gråter, men når prinsessen ber henne om å finne noen som kan passe på ham, blir hun glad igjen osv.
- Vis gjerne filmen *Prinsen av Egypt*.

Bønn i klassen

Minn elevene på at Gud har valgt oss fordi han er glad i oss og at vi kan vise vår kjærlighet til Gud ved å hjelpe andre.

Oppfordre elevene til å tenke på noe de kan gjøre for å hjelpe et annet menneske i dag, enten på skolen eller hjemme.

La oss be:

Takk, Gud, for alle som hjelper oss hjemme og på skolen.

Takk for de fine stundene vi deler.

Hjelp oss å være gode og hjelpsomme mot hverandre. Amen

Forstå at Daniel måtte ha tro og være modig fordi han var utvalg av Gud.

Samtale og forklaring (*Elevbok s. 15–17*)

- Forklar at Gud har gitt oss mennesker frihet til å velge mellom rett og galt. Noen ganger har vi det vondt fordi vi selv eller andre velger galt. Daniel led under andres gale valg. Gud har lovet oss at vi aldri skal være alene, og at ingenting kan skille oss fra hans kjærlighet.
- Forklar at Gud beskytter oss og verner oss, men at vi noen ganger settes i fare av andres eller egne gale valg. Likevel er Gud alltid med oss og hjelper oss. Vi kan stole på ham og be om hans hjelp.
- Før dere gjør aktivitet 1 på side 17 i Elevboken (*Arbeidsark s. 57 «Daniel i løvehulen»*), snakker du med elevene om hva fortellingen handler om. Du kan velge nøkkelord som MOT, TRO, UTVALGT. «Tror du denne fortellingen handler om MOT» – hold opp et kort med nøkkelordet på. Spør hvorfor.

Flere aktiviteter

- Få elevene til å plukke ut de viktigste poengene i fortellingen. Læreren skriver dem opp i riktig rekkefølge på tavlen.
- Lag en tidslinje over fortellingen om Daniel. (*Arbeidsark, s. 58 «Fortellingen om Daniel, tidslinje»*)

Fortelling: JOSEF

Læreren leser fortellingen om Josef fra barnebibelen *365 historier fra Bibelen*, side 71–93.

Forslag til samtale - velg det som passer:

- Josefs familie var bønder. På en gård hjelper vanligvis alle til. Kjenner noen av dere familier som har gård? Hvordan tror du det er å bo på en gård? Hva dyrker de? Hva slags dyr er det der?
- Hvorfor tror du brødrene til Josef var misunnelige? Var det riktig av dem å føle slik? Hvorfor, hvorfor ikke? Kan du tenke deg andre situasjoner der folk kan bli misunnelige?
- Synes du det var riktig av Jakob å bare la Josef få en fin kappe og ikke de andre? Hvorfor, hvorfor ikke? Var det riktig av brødrene å fortelle faren noe som ikke var sant? Hvorfor, hvorfor ikke? Blir vi av og til fristet til å si noe som ikke er sant? Hva er det riktige å gjøre når vi føler det slik?
- Hva tror du brødrene følte da de så hvor lei seg faren deres ble? Hvilke spørsmål ville Jakob ha stilt sønnene sine om Josef? Hva kunne de ha svart?
- I den vanskelige tiden, da Jakob og sønnene ikke hadde nok å spise, sa Jakob til sønnene at de skulle dra til Egypt. Der var det mye mat. I Egypt møtte de Josef igjen, fordi det var han som styrte landet, og det var han som solgte korn til folket der. Josef tilga brødrene sine. Var det riktig av ham å gjøre det? Hvorfor, hvorfor ikke? Har du tilgitt noen noen gang? Var det lett? Hva følte du etterpå?
- Hva tror du Jakob følte da han hørte at Josef var i live? Hva kan Jakob ha spurt de andre sønnene sine om? Hva tror du de ville ha svart?

Forslag til film: «Josef, drømmenes konge.» Norsk tale.

2. MYSTERIER

Sentrale læremål

M1 & LM2: Å lære OM og lære AV den katolske tro
I denne delen vil dere få mulighet til å:

- Kjenne til og tenke over mysterier.
- Vite at det er tre personer i én Gud, og at vi kan tenke på ham på forskjellige måter.
- Vite om og tenke over Guds valg av Maria og Josef. Vite at Jesus er Guds gave til verden.

TEOLOGISKE MERKNADER

Spørsmål: Hva sier katekismen om Treenighetens mysterium?

«Den Hellige Treenighets mysterium er det grunnleggende mysterium i kristen tro og kristent liv. Gud alene kan gi oss å kjenne det, og Han åpenbarer seg som Fader, Sønn og Hellig Ånd.» (KKK 261)

«Sønnens inkarnasjon åpenbarer at Gud er den evige Far, og at Sønnen er av samme vesen som Faderen, det vil si at Han i Ham og med Ham er den samme og ene Gud.» (KKK 262)

«Sendelsen av Den Hellige Ånd, sendt av Faderen i Sønnens navn (Joh 14, 26) og av Sønnen “fra Faderen” (Joh 15, 26) åpenbarer at Han, sammen med dem, er den samme og ene Gud, «som med Faderen og Sønnen tilbes og forherliges” (Den nikenske trosbekjennelsen).» (KKK 263)

«De guddommelige Personer er uatskillelige i det de er, uatskillelige også i det de gjør. Men i den ene Guds virken gir hver Person til kjenne det som er eget for hver av dem i Treenigheten, særlig i det vi kaller de guddommelige sendelser som er Sønnens inkarnasjon og Den Hellige Ånds gave.» (KKK 267)

Spørsmål: Hva vet vi om Guds valg av Maria som mor til hans sønn?

«Gud sendte sin Sønn», men for å “forme et legeme” for Ham, ville Han at en skapning av fri vilje skulle samarbeide med Ham. Med dette for øye hadde Han fra evighet av utvalgt en Israels datter til å være sin Sønnens Mor, - en ung jødinne fra Nasaret i Galilea, “en jomfru trolovet med en mann som het Josef. Han var av Davids ætt; og jomfruens navn var Maria.» (KKK 488)

«For å være Frelserens Mor mottok Maria av Gud de gaver som svarte til så stor en oppgave”. Engelen Gabriel hilser henne ved bebudelsen som “full av nåde” For å kunne svare fritt i tro på det hun var kalt til, måtte hun nemlig bæres helt av Guds nåde.» (KKK 490)

«Da det ble forkynt for Maria at hun, uten å kjenne noen mann, skulle føde “den Allerhøyestes sønn” ved Den Hellige Ånds kraft, svarte hun “med lydighet og tro” (Rom 1, 5), forvisset som hun var om at “ingenting er umulig for Gud”: “Jeg er Herrens tjenerinne. Det skje meg som du har sagt”. Slik ble Maria, ved å gi sin tilslutning til Guds ord, Jesu mor. Av hele sitt hjerte sluttet hun seg til Guds viljes frelsesråd uten at noen synd holdt henne tilbake. Hun gav seg helt og fullt til sin Sønn og Hans gjerning for å gjøre tjeneste for frelsesmysteriet, i avhengighet av Sønnen og sammen med Ham, ved Guds nåde.» (KKK 494)

Spørsmål: Hvordan vet vi at Jesus er Guds gave til hele verden?

«Til *Epifani* åpenbares Jesus som Israels Messias, Guds Sønn og verdens Frelser. Epifani er feiringen av at Jesus tilbes av de “vise menn” fra Østen, og av Jesu dåp og bryllupet i Kana i Galilea. I disse “vise menn” (magoi), som står for de hedenske religioner i omverdenen, ser Evangeliet førstegrøden av folkeslagene som tar imot Det Glade Budskap om frelsen gjennom inkarnasjonen. Når de vise menn kommer til Jerusalem for å hylle “jødenes konge”, viser dette at det er i Israel, i det messianske lys fra Davids stjerne, de søker Ham som skal bli folkeslagenes konge. Deres ankomst betyr at hedningene ikke kan finne Jesus og tilbe Ham som Guds Sønn og verdens frelser, uten ved å vende seg til jødene og motta fra dem det messianske løfte, slik det finnes i Det Gamle Testamente.» (KKK 528)

Ordet Epifani er gresk og betyr åpenbaring. 6. januar feirer vi Epifani (Helligtrekongersdag).

Kjenne til og tenke over mysterier

Samtale (*Elevbok s. 18 og 19*)

- Fortell en gåte til elevene for å vise dem forskjellen på gåter og et mysterium. En gåte skal løses, et mysterium skal vi glede oss over og grunne på.

Mysterier

- Det er viktig at læreren deltar når elevene skal tenke på mysterier. Da viser læreren at det å undre seg blir vi aldri for voksne til. Noe av det vi undrer oss over finnes de svar på, mens noe vedblir å være mysterier.

Flere aktiviteter

- Snakk om diktet *Himmelen* på side 19 i Elevboken. Be elevene beskrive hvordan de tror det vil være i himmelen. Lag et ekstra vers til diktet.
- Svarene på aktivitet 1 og 2 på side 20 i Elevboken, kan brukes som bakgrunn på samtale. Målet med aktivitetene er å stimulere elevene til å undre seg over Gud og verden.
- Deretter kan dere ha samlingsstund om det samme temaet. Elevene stiller spørsmål om Gud, verden osv. og forsøker deretter å si hvorfor de valgte å spørre som de gjorde.
- Ta utgangspunkt i aktivitet 3 på side 20 i Elevboken. Læreren begynner med et utsagn: «Det er et mysterium at ...» Elevene fyller ut med forslag fra sine egne spørsmål. Læreren velger ut noen av disse og skriver dem opp på smartboardet/tavlen.

**Vite at det er tre personer i én Gud,
og at vi kan tenke på ham på forskjellige måter.**

Forklaring og samtale (*Elevbok s. 21–23*)

- Læreren viser tre fødselsdagskort til klassen. Alle er til samme person som er mor, datter og søster eller far, sønn og bror. Forklar at dette kan fungere som en analogi til Treenigheten.
- Finn ut hva elevene allerede vet om Gud Faderen, Jesus (Sønnen) og Den Hellige Ånd. Arbeid videre utfra dette. Forklar at Gud alltid og i all evighet har vært til, før noe annet eksisterte, før verden ble skapt. Gud har fra evighet vært Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd. Ikke tre guder – men tre personer i én Gud. Vi kaller Gud Den hellige Treenighet.

Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd ville dele sin kjærlighet med andre, derfor skapte Gud himmelen og jorden. Så ville Gud skape mennesket, som kunne glede seg over alle de fantastiske tingene i verden og kjenne, elske og tjene ham.

Menneskene glemte etter hvert hvem Gud var og hvordan han ville at de skulle leve. Da begynte Gud å åpenbare seg for menneskene. Først for Israelfolket og til sist sendte han sin egen Sønn, Jesus, til verden. Han viste oss hvordan vi skal leve et sant og godt liv. Senere, da Jesus dro tilbake til himmelen, sendte han Den Hellige Ånd til å veilede og styrke oss.

- Oppmuntre elevene til å stille spørsmål og minn dem om at Treenigheten er et mysterium – vi kan ikke forstå det, men vi kan grunne på det.

Flere aktiviteter

- Det kan hjelpe å snakke om andre ting som begynner med «tre» for å understreke de tre delene som danner en helhet: triangel, trehjulssykkkel osv.
- Vis elevene forskjellige symboler på Treenigheten, f.eks: trekant, trekløver og triangel.
- Hvis du har noen isbiter og en vannkoker, kan du vise hvordan vann kan være is, damp og vann.
- Elevene kan tegne sitt eget symbol for Den Hellige Treenighet. Husk at det skal ha tre deler som utgjør én til sammen.
- Vis gjerne en film eller et Youtube-klipp om skapelsen.

**Vite om og tenke over Guds valg av Maria og Josef.
Vite at Jesus er Guds gave til verden.**

Samtale og forklaring (*Elevbok s. 25–32*)

- La elevene fortelle om planene sine for i morgen, for neste uke eller når de blir voksne. Kan de huske at de noen gang har måttet forandre på planene sine fordi noe uventet skjedde. Var det bare negativt?
- Slik var det for Maria og Josef. De hadde sine planer, men en dag sendte Gud en engel til Maria. «Hvem vet hva som skjedde?» La elevene dele alt de vet om dette og bygg så videre på det. Hva er det viktigste engelen sa til Maria? Hva betyr det? Kan noen forklare litt mer om det? Hva sa Maria til engelen? Tror du hun forsto hva engelen mente? Hvorfor, hvorfor ikke?
- Hvordan tror du Maria ønsket å forberede seg til fødselen? Har noen i klassen en liten bror eller søster? Hva gjorde dere hjemme før babyen ble født? Lage en liste over ting som en familie vanligvis skaffer seg når en ny baby skal bli født. Dette kan skrives på tavlen. Hvor mange av disse tingene hadde Maria til Jesus? Hvordan vet du det?
- Tenk på hva folk vanligvis gjør før de legger ut på en lang reise [*Planlegger hvor de skal overnatte – bestiller hotellrom på telefon eller Internett*]. Maria og Josef måtte reise langt for å komme til Betlehem. Det var midt på vinteren, og Jesusbarnet skulle snart bli født. Da de kom frem, var det ikke plass til dem noe sted. Hvorfor bestilte de ikke rom på forhånd? [*Ingen telefon, ikke noe Internett, ingen regelmessig postgang osv.*]. Hvordan tror du det var å føde babyen i en stall? [*Ikke innlagt vann, ikke varme, ingen steder å lage mat, ikke noe bad osv.*]

Mysterier

- «Vet noen hvem Jesusbarnet virkelig er?» «Hvordan vet vi det?» «Hvem hørte nyheten først?» «Hva skjer i dag når en baby blir født?» «Hvem tror du hører nyheten først?» «Hvordan tror du de får høre den?»
- Forklar at Jesus kom til jorden for alle mennesker i hele verden. De vise menn så en helt spesiell stjerne på himmelen. De la ut på en lang reise. Hele tiden ble de ledet av stjernen, som førte dem til stallen i Betlehem. I hjertene sine visste de at han var kongen som var lovet. Han hadde kommet for å vise oss hvem Gud er og hjelpe oss til å bli Guds venner. Deretter kunne de fortelle nyheten om Jesu fødsel i fjerne land.
- Hvordan spres nyheter i dag? Tenk ut måter dere kan dele den gode nyheten om Jesu fødsel med andre på.
[Synge en julesang for foreldrene; når dere har besøk hjemme, kan du spørre gjesten hva de vet om Jesus eller om de vil at du skal fortelle for dem osv.]

Flere aktiviteter

- Lag en adventskrans for klassen. Lag en lapp for hvert av lysene i kransen og skriv noe barna kan gjøre for hver uke i advent. Det kan for eksempel være: «Huske å si takk,» «Være villig og flink til å hjelpe» og «Slutte å gjøre ting som er galt», f.eks. «være egoistisk», «ikke kommentere negativt,» «Inkludere andre i leken, ikke holde noen utenfor.» (*Arbeidsark s. 60 «Advent»*)
- La elevene tegne eller fargelegge noen bilder fra fortellingen om Jesu fødsel. De kan bruke noen av disse tegningene til å lage en egen adventsbok som de kan ta med hjem. Elevene kan også klippe ut et bilde, fargelegge det, skrive en forklaring på hva bildet handler om og bruke det til å lage et julekort til foreldre, besteforeldre eller andre.

Drama

- Elevene kan jobbe i grupper der de forbereder et skuespill om de ulike delene av julefortellingen, f.eks:
 - Bebudelsen
 - Ikke noe rom i herberget – Jesus blir født i en stall
 - Englene viser seg for gjeterne
 - De vise menn kommer for å tilbe Jesusbarnet

Syngespill og sanger

Ivar Skippervold: *Den første julenatt* Finnes også på CD.

Julesanger fra Lov Herren eller Adoremus.

Andakter

- *Bebudelsen*, side 63
- *Gjeterne*, side 64–65
- *Velsignelse av julekrybben*, side 66

3. DE GODE NYHETENE

Den katolske kirkes katekisme

«Jesus er sendt “med gledesbud til de fattige”. Han kaller dem salige, for “himlenes rike tilhører dem”. Det er for “de små” Faderen har villet åpenbare det som forblir skjult for de kloke og forstandige. Fra krybbe til kors deler Jesus de fattiges liv; Han er sulten, tørst og naken. Han identifiserer seg med fattige av alle slag og setter en virksom kjærlighet til dem som betingelse for å komme inn i Hans rike.» (KKK 544)

Sentrale læremål

LM1 & LM2: Å lære OM og lære AV den katolske tro
I denne delen vil dere få mulighet til å:

- Vite at Jesus kan vende sorg til glede.
- Vite at vi alltid skal huske å takke Jesus for hjelpen hans.
- Vite at Jesus brukte sin guddommelige makt til å hjelpe andre.
Tenke over betydningen av disse hendelsene.
- Vite at Jesus brakte de gode nyhetene om Guds kjærlighet. Tenke over hva det betyr for oss.

TEOLOGISKE MERKNADER

Spørsmål: Hvorfor gjorde Jesus undere?

«De tegn Jesus gjør, vitner om at Faderen har sendt Ham. De maner til å tro på Ham. Dem som vender seg til Ham med tro, gir Han det de ber om. Da bestyrker undergjeringene troen på Ham som gjør Faderens verk: de vitner om at Han er Guds Sønn. Men de kan også være til “anstøt”. De er ikke ment å tilfredsstille folks nysgjerrighet eller behov for magi. Til tross for at Jesu mirakler er tydelige nok, forkastes Han av noen; ja, Han anklages til og med for å handle ved demoners hjelp.» (KKK 548)

Spørsmål: Hva er forskjellen mellom Jesu oppstandelse fra de døde og Jesu oppvekkelse av Jairus' datter?

«Kristi oppstandelse betød altså ikke en tilbakevending til jordelivet, slik tilfellet var med den oppvekkelsen av døde Han hadde foretatt før påske: Jairus datter, den unge mann i Nain, Lasarus. Dette var mirakuløse begivenheter, men de personer miraklene skjedde med, vendte ved Jesu kraft tilbake til et “vanlig” liv, og den tiden kom da de døde på nytt. Kristi oppstandelse er vesentlig annerledes. I sitt oppstandne legeme går Han fra dødens tilstand over til et annet liv som er hinsides tid og rom. I oppstandelsen er Jesu legeme fylt

av Den Hellige Ånds kraft; Han har del i det guddommelige liv i sin herlighetstilstand, slik at den hellige Paulus kan si om Kristus at Han er 'det himmelske menneske'.» (KKK 646)

Jairus' datter blir vekket opp (*Elevbok s. 34–35*)

Da Jesus var kommet over til den andre siden igjen med båten, samlet det seg en stor folkemengde hos ham. Mens han var nede ved sjøen, kom en av synagoge-forstanderne; han het Jairus. Da han fikk se Jesus, kastet han seg ned for føttene hans og bønnfaldt ham: «Min lille datter holder på å dø. Kom og legg hendene på henne så hun kan bli frisk og få leve.» Jesus gikk med ham, fulgt av en stor folkemengde som trengte seg inn på ham.

Mens han ennå talte, kom det folk fra synagogeforstanderens hus og sa: «Din datter er død. Hvorfor bryr du mesteren lenger?» Jesus hørte det som ble sagt, og sa til synagogeforstanderen: «Frykt ikke, bare tro!» Nå lot han ingen andre følge med enn Peter, Jakob og Johannes, Jakobs bror. Da de kom til synagoge-forstanderens hus og han så alt oppstyret og folk som gråt og jamret seg, gikk han inn og sa til dem: «Hvorfor støyer og gråter dere? Barnet er ikke dødt; hun sover.» De bare lo av ham. Men han drev alle ut og tok med seg barnets far og mor og dem som var med ham, og gikk inn der barnet lå. Så tok han barnet i hånden og sa: «*Talita kumi!*» Det betyr: «Lille jente, jeg sier deg: Stå opp!» Straks reiste jenta seg og gikk omkring; hun var tolv år gammel. Og de ble helt ute av seg av undring. Men han påla dem strengt at ingen måtte få vite dette, og han sa at de skulle gi henne noe å spise. (Mark 5, 21–24; 35–43)

De ti spedalske (*Elevbok s. 38–39*)

På reisen til Jerusalem dro Jesus gjennom grenselandet mellom Samaria og Galilea. Da han var på vei inn i en landsby, kom ti spedalske menn imot ham. De ble stående langt unna og ropte: «Jesus! Mester! Ha barmhjertighet med oss!» Han så dem og sa: «Gå og vis dere for prestene.» Og mens de var på vei dit, ble de rene. Men én av dem kom tilbake da han merket at han var blitt frisk. Han lovpriste Gud med høy røst, kastet seg ned for Jesu føtter med ansiktet mot jorden og takket ham. Denne mannen var en samaritan. Jesus sa: «Ble ikke alle ti rene? Hvor er da de ni? Var det ingen andre enn denne fremmede som vendte tilbake for å gi Gud æren?» Og han sa til ham: «Reis deg og gå! Din tro har frelst deg.» (Luk 17, 11–19)

Jesus metter fem tusen (*Elevbok s. 41–42*)

Senere dro Jesus over til den andre siden av Galileasjøen, som også kalles Tiberiasjøen. En stor folkemengde fulgte etter ham fordi de så tegnene han gjorde da han helbredet de syke. Jesus gikk opp i fjellet, og der satte han seg sammen med disiplene sine. Påsken, jødernes høytid, var nær.

Jesus løftet blikket og så at en stor folkemengde kom til ham. Han sa da til Filip: «Hvor skal vi kjøpe brød så alle disse kan få noe å spise?» Dette sa han for å prøve ham, for han visste selv hva han ville gjøre. Filip svarte: «Brød for to hundre denarer er ikke nok til at hver av dem kan få et lite stykke.» En annen av disiplene, Andreas, bror til Simon Peter, sa da til ham: «Det er et barn her som har fem byggbrød og to fisker. Men hva er det til så mange?» Da sa Jesus: «La folket sette seg.» Det var mye gress på stedet, og de satte seg ned. De var omkring fem tusen menn. Da tok Jesus brødene, ba takkebønnen og delte ut til dem som satt der. På samme måte delte han ut av fiskene, så mye de ville ha. Da de var blitt mette, sa han til disiplene: «Samle sammen stykkene som er til overs, slik at ikke noe går til spille.» De gjorde det, og etter måltidet fylte de tolv

De gode nyhetene

kurver med stykker som var blitt igjen av de fem byggbrødene. Da folk så det tegnet Jesus hadde gjort, sa de: «Dette må være profeten som skal komme til verden!» Jesus forsto at de ville komme og tvinge ham med seg for å gjøre ham til konge. Derfor trakk han seg bort igjen og gikk opp i fjellet, han alene. (Joh 6, 1–15)

Vite at Jesus kan vende sorg til glede.

Samtale (Elevbok s. 34 og 35)

- Vekk elevenes interesse ved å fortelle om en hendelse på skolen som endret karakter fra sorg til glede. Fortell på en engasjerende og levende måte. Oppfordre dem til å fortelle lignende eksempler eller finne på noen selv.
- Elevene får **tid til å tenke** på hva som skjedde i historien om «Jairus' datter.» Hvorfor ville Jesus hjelpe Jairus? Var det fordi Jairus var en viktig mann, sannsynligvis rik, eller fordi Jairus trodde på Jesus? Trodde han at Jesus var Guds sønn og hadde makt til å gjøre datteren hans frisk?
- Hva skjedde før Jesus kom til huset? Hva tenkte naboene? Hva tror du de gjorde? Hva tenkte de om Jesus?
- Tenk deg at du var faren eller moren til den lille jenta. Hva ville du sagt til Jesus når du så hva han kunne gjøre?

Flere aktiviteter

- Læreren kan gjerne selv fortelle elevene historien om Jairus' datter, før dere leser historien i Elevboken. Slik kan lytteferdigheten utvikles. Ta pauser enkelte steder i fortellingen, og be elevene om å gjette hva som kommer til å skje.
- Vis videoklipp fra dukke/animasjons-filmen «The Miracle maker» om datteren til Jairus. Finnes på Youtube, ca. 30 min ut i filmen (engelsk tale).
- Se et tenkt dikt av Jairus, Arbeidsark s. 67 «Jairus' datter (dikt).» Oppfordre elevene til å tenke på hva Jairus kan ha sagt til vennene sine om det som skjedde. (Det kan hende lærerne ønsker å utelate det andre verset i diktet hvis ett av barna nylig har mistet noen som sto dem nær.)
- Elevene kan lage en ordbank med alle de nye ordene de har lest i teksten og lære dem. Skriv ordene i arbeidsboken.
- Se arbeidsarkene s. 67 og 68 «Jairus' datter» til støtte for aktivitetene 2 og 4 på side 36 og 37 i Elevboken.

Vite at vi alltid skal huske å takke Jesus for hjelpen hans.

Samtale (*Elevbok s. 38 og 39*)

- Tenk på alt det som skjer hver dag som vi kan takke noen for. Hvordan føles det når noen takker oss? Hvordan føles det når vi har hjulpet noen og de glemmer å si takk?
- Tenk deg hvordan det var for de spedalske. De hadde hatt det vondt lenge.
- De visste at de måtte holde seg unna folk på grunn av sykdommen sin, allikevel gikk de for å møte Jesus. Hvorfor tror du de gjorde det.
- Gi elevene tid til å tenke over og fortelle hva de tror Jesus følte da bare én av dem kom tilbake for å takke ham? La elevene tenke på alt det Jesus gir oss og spør: Når takker vi Jesus? Hvor ofte bør vi gjøre det? Bør vi ha en fast tid? Få elevene til å tenke over betydningen av morgen- og aftenbønn.
- La elevene skrive et postkort til én av de ni som glemte å si takk. Arbeidsark s. 70 «De ti spedalske», jf. Elevens bok side 40, oppg. 2

Flere aktiviteter

- I fellesskap kan klassen nevne alle de menneskene vi bør takke, for eksempel dem som vasker klasserommet, passer på skolen eller skolepatruljen som hjelper oss å gå trygt over veien.
- **Samlingsstund:** Elevene sitter i en sirkel. Skap stemning ved å dempe lyset, tenne levende lys og spille lav, meditativ musikk. Når dere er klare til å starte, slår du av musikken. Send rundt et bilde av Jesus. Når elevene får bildet, kan de si noe som de ønsker å takke Jesus for. Avslutt med en takkesang. For eksempel: *Takk, gode Gud, for alle ting* (Adoremus 274), *Kjære Gud, jeg har det godt* (Lov Herren 729), *Takk, min Gud, for hele meg* (Adoremus 275).
- **Utstilling:** Elevene skriver en takkebønn til Jesus for alt de får og har fått ham. Heng opp bønnene eller legg dem på et spesielt sted i klasserommet.
- **Sanger:** Se punktet ovenfor: «Samlingsstund»

Vite at Jesus brukte sin guddommelige makt til å hjelpe andre. Tenke over betydningen av disse hendelsene.

Samtale (*Elevbok s. 41 og 42*)

- Læreren ønsker kanskje å gjenfortelle underet med egne ord, basert på bibelteksten på side 23 og 24 ovenfor. Be elevene forestille seg hvordan det er å være veldig sulten og ikke ha noe å spise til lunsj og heller ingen penger!
- Hvis det var 5000 menn, hvor mange kvinner og barn tror du det var der? Hva tror du folk sa til hverandre da de så maten komme rundt? Tror du de visste hvor maten kom fra? Hva tror du disiplene fortalte dem?
- Tenk deg hvordan det var for den lille gutten, som hadde fem byggbrød og to fisk, da han så at de ble mangedoblet? La elevene komme med egne idéer og følg opp med arbeidsarket på side 72, «Dagen du aldri glemmer».

Flere aktiviteter

• Rollespill:

Tenk deg at du var én av de tusenvis av mennesker som var til stede da Jesus mettet 5000. Du har blitt bedt om å snakke om dette på TV. Se arbeidsark s. 71 «Jesus metter 5000 – et TV-intervju». Elevene arbeider sammen to og to med arbeidsarket.

- La elevene lage en klassebok der de skriver og tegner om alle underne de har hørt om til nå. Læreren tilrettelegger slik at elevene får tilgang til alle fortellingen. De kan også søke dem opp på Internett.

- **Sang:** *Jeg er livets brød* (Lov Herren 183), *Stakkars mor, hun ville bære meg* (se v.2) (Barnesalmeboka 221)

**Vite at Jesus brakte de gode nyhetene om Guds kjærlighet.
Tenke over hva det betyr for oss.**

Samtale

- Ha en idédugnad, sammen med elevene, om de gangene Jesus kom med de gode nyhetene om Guds kjærlighet og tilgivelse til menneskene. La elevene foreslå eksempler og gjenfortelle historiene, f.eks. historien om Jairus' datter, om Jesus som metter 5000, om de ti spedalske som ble helbredet osv. Få frem elevenes forståelse av hva hver historie forteller oss om Jesus.
- La elevene foreslå hvordan vi kan være mennesker med gode nyheter, før dere går tilbake til teksten i Elevboken.

Sang: *Gud, lær meg å se* (Adoremus 131)

Samlingsstund:

- Elevene forbereder seg på hva de kan gjøre for å hjelpe andre ved å skrive på papirstrimler i A4-lengde (2 cm brede). Det skal være en forpliktelse i intensjonen. Den skal kunne gjennomføres. Papirstrimlene settes sammen for å danne lenkene i en kjede som er stiftet sammen. Slik blir det en kjede av gode intensjoner. Det ferdige kjedet kan stilles ut eller henges opp, brukes i en fellessamling eller brukes i skolemessen. Så kan elevene danne en sirkel og be om styrke til å kunne hjelpe andre.

Syng: *Vi tar hverandres hender* (Adoremus 283)

4. MESSEN

Sentrale læremål

LM1 & LM2: Å lære OM og lære AV den katolske tro
I denne delen vil dere få mulighet til å:

- Vite om og tenke over hvor viktig det er å feire messen.
- Vite om tekstlesningene i messen og hvorfor vi bør lytte til dem.
- Vite at vi kommer med gaver til Gud i offertoriet.
- Vite og forstå at brød og vin blir forvandlet til Kristi legeme og blod i eukaristien.

TEOLOGISKE MERKNADER

Spørsmål: Hvorfor er det viktig å delta i messen?

«Jesu befaling om å gjenta det Han gjorde og sa, “inntil han kommer”, krever ikke bare at vi skal huske Jesus og det Han gjorde. Den innebærer at apostlene og deres etterfølgere i liturgien skal feire *minnet* om Kristus, om Hans liv, Hans død, Hans oppstandelse og Hans forbønn for oss hos Faderen.» (KKK 1341)

«Det var særlig “den første dag i uken”, det vil si søndag, Jesu oppstandelses dag, de kristne kom sammen “for å bryte brødet”. Siden den gang og frem til våre dager har eukaristien fortsatt å bli feiret, slik at vi i dag finner den overalt i Kirken, og med samme grunnstruktur. Den er fortsatt midtpunktet i Kirkens liv.» (KKK 1343)

Spørsmål: Hva er Ordets liturgi? (Elevbok s. 54 og 55)

«*Ordets liturgi* består av “profetenes skrifter”, det vil si Det Gamle Testamente, og “apostlenes erindringer”, det vil si deres brev og evangeliene.» (KKK 1349)

Forfatterne av disse ordene var inspirert av Gud. Når disse ordene leses i messen, er Gud fortsatt aktiv. Han puster inn i (inspirerer) ordene slik at de kommer til oss som et levende ord. Ordene vi hører, er ikke bare en opptegnelse av det som skjedde for lenge siden. De er ikke utelukkende fortellinger fra fortiden eller budskap som er vanskelige å forstå. De er levende ord. I dem taler Gud til oss nå. Det er som om de blir forkynt for første gang. Ordene er et budskap fra Gud til oss i dag.

Spørsmål: Hva skjer i offertoriet? (*Elevbok s. 56–58*)

Vi setter gaver av brød og vin på alteret. Deretter sier presten: «Velsignet er du, all skapnings Gud.» Dette er våre ord for takksigelse og lovprisning. Brødet og vinen representerer alt Gud gir oss. Brødet kan representere våre daglige rutiner og vårt daglige arbeid. Vinen kan representere rikdommen i våre liv. Vi gir alt til Gud.

I messen gjør Jesus seg selv til vår gave, og han vil gjøre oss til en del sitt offer til Faderen. De gavene vi bærer frem til alteret, vil bli Kristi, vår Herres nærvær. Så vil Kristus gi alt som er på alteret, seg selv og oss, til Faderen.

Spørsmål: Hva betyr forvandlingen? (*Elevbok s. 60–62*)

I messen blir Jesus Kristus virkelig til stede. Brødet og vinen blir forvandlet til hans legeme og blod. Dette er kjernen i det store mysteriet. Det er slik Gud kommer til oss, til vår hverdag, overalt hvor vi er. Han gir seg selv til oss ved å gi oss sin Sønn, Jesus Kristus. Jesus fra Nasaret er sann Gud og sant menneske. Han er Guds Sønn ikledt vårt kjøtt og blod. Ved forvandlingen, på alteret blir den samme Jesus, den samme Guds Sønn, virkelig til stede i sakramentet.

Spørsmål: Hvordan vet vi at brødet og vinen blir Kristi legeme og blod?

(*Elevbok s. 49 og 50 + 60 og 61*)

Ved troen vet vi det. Da Jesus ga brød til disiplene, sa han: «Dette er mitt legeme.» Da han ga dem et beger med vin å drikke, sa han: «Dette er mitt blod.» Så sa han: «Gjør dette til minne om meg.» Vi tror Jesu ord er sannhet fordi han er Gud. Det han sier, det skjer.

I messen sier presten de samme ordene. Han sier dem «ved Kristi egen kraft og i Kristi egen person.» De er like virksomme i hver eneste messe som den gang de ble sagt under den siste nattverden. Det som blir sagt, skjer. Brødet og vinen er ikke lenger brød og vin. De blir Kristi legeme og blod. Kirken kaller det «realpresens,» som betyr «virkelig nærvær.»

Den mirakuløse forvandlingen skjer ved Den Hellige Ånds kraft. Det var Ånden som frembragte skapelsen da Faderen talte skaperordene. Det var den samme Ånd som reiste Jesus opp fra de døde. Den samme Ånd handler på ny i Kirken, slik at brød og vin blir til Kristi legeme og blod. Dette er et stort mysterium. Den samme Kristus som ofret seg selv til Faderen på korset, er til stede på alteret. Hans offer blir gjort nærværende for oss, slik at vi kan bli tatt inn i det og bli en del av det.

Messen

Spørsmål: På hvilken måte er Eukaristien et offer?

«Eukaristiens offerpreg fremgår av selve innstiftelsesordene: “Dette er mitt legeme, som gis for dere” og: “Denne kalk er den nye pakt i mitt blod, som utøses for dere”. I eukaristien gir Kristus det samme legeme som Han gav for oss på korset, det samme blod som ‘utøses for de mange, til forlatelse for deres synder’.» (KKK 1365)

Spørsmål: Hva menes med Kristi realpresens i den hellige kommunion?

Hostien vi mottar i den hellige kommunion, er ikke brød, det er Kristi legeme. Når vi mottar kalken, er det ikke vin vi drikker, det er Kristi blod i skikkelse av vin. Når vi tar imot Kristus i den hellige kommunion, blir vi en del av ham på en dypere måte. I kommunionen mottar vi et løfte om å dele hans liv fullt ut i himmelen.

Ved troen vet vi at det er Kristus vi mottar i den hellige kommunion. Vi ønsker ham velkommen i våre hjerter. Etter den hellige kommunion er en tid spesielt egnet for bønn. Vi snakker personlig med Jesus som er til stede i oss. Vi sier ord om takk, om kjærlighet og om lengsel. Vi snakker med ham som med en svært kjær venn som har kommet til oss og som gir hele livet sitt for oss.

Vite om og tenke over hvor viktig det er å feire messen.

Forklaring og samtale (Elevbok s. 48–49)

- Det er vanskelig å forklare yngre barn hvor viktig messen er. Derfor er det viktig å passe på at man ikke overforenkler det, slik at det som blir fortalt, ikke må rettes på senere.
- Det er viktig å forklare begrepet **feiring** ved å referere til noe elevene har erfaring med, som for eksempel feiring av fødselsdager. Samtidig må vi forklare at messen er annerledes; der er det ingen ballonger, ikke noe godteri eller kake!
- Snakk om hva vi gjør når vi feirer. Hvilke anledninger er det vi ønsker å feire? Hva feirer vi på skolen? På hvilke måter feirer vi? Feiring er et tegn på at vi er glade for noe – og vi viser glede på en bestemt måte eller på mange forskjellige måter.
- Vi er Guds familie, derfor er det bestemte anledninger vi ønsker å feire. Kan du komme på noen av de anledningene vi ønsker å feire? Er det noen som vet hva som skjedde på Langfredag (*Jesus døde – det er ikke nødvendig å snakke om korsfestelsen*) Hva skjedde på Påskedag? (*Jesus sto opp fra de døde*) Jesus lever – han er i himmelen med sin Far. Før han døde, hadde han et helt spesielt måltid sammen med disiplene sine – så la oss lese om det i bøkene våre.
- Forklar at før Jesus døde, ga han apostlene makt til å forvandle brødet og vinen til sitt legeme og blod – det vil si til ham selv. Vi ser fortsatt brød og vin – men vi tror at Jesus virkelig er til stede. Det er Kristi legeme og blod. Dette er et mysterium som vi ikke kan forstå, men vi tror det fordi Jesus sa det. Jesus er Gud, derfor kan han få det han sier til å skje.

Når vi deltar i messen, feirer vi at Jesus sto opp fra de døde. Han er i himmelen, men på en mystisk måte

er han også virkelig til stede på alteret. Når vi lytter til lesningene, hører vi om hans liv og alt det han vil lære oss.

Flere aktiviteter

- Ta med elevene på besøk i *sognekirken* eller en annen kirke eller kapell. Vis dem tabernakelet og evighetslampen, som forteller oss at Jesus er tilstede. Fortell elevene at vi tror Jesus er til stede i det hellige sakramentet – det er et mysterium. Forklar at av respekt og ærbødighet, for Jesu nærvær i tabernakelet, bøyer vi kne og korsner oss når passerer tabernakelet. Vi prøver å være stille. Elevene får å øve seg på å bøye kne og gjøre korsets tegn i det de passerer tabernakelet, de kneler i benkene og ber en liten bønn. Det er viktig å øve på dette flere ganger, fordi alle elever ikke er like vant med å gå i kirken. La dem få stille spørsmål om alt de ser som de lurar på. Benytt også anledningen til å oppsummere det dere har snakket om i klassen, for eksempel hvorfor det er et alter der.
- Bruk arbeidsark s. 73 «I kirken.» Elevene kan merke av alteret, kalken, brødet, vinen, lysene, tabernakelet, evighetslampen osv. De kan også tegne andre ting som mangler på arbeidsarket og sette navn på dem. Elever som kan litt ekstra, kan kanskje forklare hvorfor det er et tabernakel og en evighetslampe der, og hvorfor vi bøyer kne og korsner oss foran tabernakelet.
- Det kan hende du vil ha aktivitet nr. 1 på side 53 i Elevboken som tegneaktivitet i stedet for dramatisering.
- **Sang:** *Vårt alterbord er dekket* (Lov Herren 749)

Vite om tekstlesningene i messen og hvorfor vi bør lytte til dem.

Forklaring og samtale (Elevbok s. 54)

- Noen synes det er vanskelig å lytte hvis de ikke har bilder som viser det som blir sagt. Fortell elevene en kort historie for å se om noen kan huske detaljene, huske hva som er viktig i historien og deretter si hvorfor det er viktig.
- Forklar for elevene at det er vanskelig å lytte til lesningene i messen fordi de er skrevet for dem som er litt eldre. Be elevene lytte etter et ord de kjenner igjen eller en setning som de forstår og prøve å huske det.
- Forklar at dere skal øve på å lytte slik at dere kan forstå hva som er viktig i lesningen. Tenn et lys og be elevene om å legge vekk alt som kan forstyrre dem. Les «Det dobbelte kjærlighetsbud» (Luk 10, 25–28) Arbeidsark s. 75 eller «Herrens bønn» (Luk 11, 1–4), arbeidsark s. 74. La elevene fortelle sidemannen en ting de hørte fra det som ble lest. De kan skrive det ned. Les teksten langsomt om igjen og be alle elevene fortelle det de har hørt. Hørte de noe de ikke forsto? Hva tror de Jesus ber oss gjøre i den teksten som ble lest? Hvordan kan vi gjøre det? Hvordan ville det vært hvis alle i klassen gjorde det Jesus ber oss om? Hvordan ville det vært hvis alle på skolen gjorde det?

Messen

Flere aktiviteter

- Arbeidsark s. 74 og 75 «En lesning fra Lukasevangeliet.» Gi elevene en av tekstlesningene som en utvidet øvelse. De kan jobbe to og to eller på egen hånd med oppgavene. Vær forberedt på at elevene ber om en forklaring på ordet «sjel.»
- **Utstilling:** Elevene kan plukke ut det viktigste budskapet fra en av tekstene og lage en plakat eller tegning som viser hvordan de kan leve slik teksten forteller.
- Spør elevene hvordan det ville vært hvis alle lyttet til «Det dobbelte kjærlighetsbudet» og prøvde å leve som det sier? Hvordan ville det endre måten de oppfører seg på? Lag en liste over hva elevene sier og bruk melodien til «Kumbaya» for å lage en sang om å elske Gud og vår neste, f.eks.
 - Noen hjelper, Gud, kumbaya
 - Noen elsker, Gud,
 - Noen bryr seg, Gud, ...
- **Sang:** *Da jeg trengte en neste*, Adoremus 92

Vite at vi kommer med gaver til Gud i offertoriet.

Samtale og forklaring (Elevbok s. 56)

- OBS: Begrepene mor og far er brukt i Elevboken, men elevene må få forklart at det finnes ulike familiemønstre. Noen ganger må en av foreldrene være både mor og far. Noen ganger må andre ta vare på oss og overta mors og fars rolle, for eksempel fosterforeldre eller en annen omsorgsperson.
- Samtal om bildene på side 56 i Elevboken og lag en kobling til offertoriet, som handler om å gi. Samtal om de gavene vi kan gi Jesus. Det kan være de tingene vi gjør for å hjelpe andre eller at vi jobber hardt på skolen osv. Hver gang vi tenker på å gjøre noe eller si noe for å hjelpe andre, kan vi se på dette som en usynlig gave til Gud.
- Forklar at når vi deltar i messen, har hver enkelt av oss noe vi kan gi til Jesus. Vi gjør dette når brødet og vinen bæres frem til alteret. Brødet og vinen er symboler på våre gaver. Vi kan gi hele oss selv, ikke bare de tingene vi gjør og sier. Jesus forener vår gave med seg selv for å gjøre det til et perfekt offer til hans Far i himmelen. Forklar begrepet «symbol.» Bruk eksempelet om at noen gir deg en blomsterbukett eller en sjokolade som symbol på at de er glade i deg eller vil takke deg for noe.

Flere aktiviteter

- Se arbeidsarket «Usynlige gaver» side 76, Elevboken side 59, aktivitet 4.

Bønn

Kjære Jesus, jeg vil du skal vite jeg er glad i deg, og jeg gir deg alt det gode jeg tenker, gjør og sier i dag. Hjelp meg å få fred og glede til å vokse i vår verden. Amen.

Vite og forstå at brød og vin blir forvandlet til Kristi legeme og blod i eukaristien.

Forklaring og samtale (*Elevbok s. 60*)

- Det er vanskelig å forklare barn hva som skjer under forvandlingen. Det er et mysterium vi kan tenke på og tro på, men ikke forstå. Vi vet at Jesus er Gud, og han kan få det han sier til å skje.
- Les innstiftelsesordene i Elevboken s. 60 sammen med elevene. Forklar at dette er en svært viktig del av messen. Vi kan invitere Jesus til å komme til oss; vi kan ikke se ham, men vi tror at han er i våre hjerter og at han er veldig nær oss. Vi kan gjøre dette til en spesiell stund og snakke stille med Jesus.
- Samtal med elevene om ordene i «Fader vår,» Arbeidsark s. 77 «Fader vår.»

Forklaring av «FADER VÅR»

Fader vår, du som er i himmelen, helliget vorde ditt navn.

Dette forteller oss at Gud er som en god Far, som er glad i oss og bryr seg om oss. Han vet hva som er best for oss. Han bor i himmelen. Vår Far er Gud og hans navn er hellig.

Komme ditt rike, skje din vilje, som i himmelen så og på jorden.

Dette betyr at Guds rike bare vil komme når alle elsker Gud og elsker hverandre. Alle må lære å være gode og tenke på andre før de tenker på seg selv. Det er Guds vilje. I himmelen gjør alle Guds vilje, så hver dag må vi prøve å gjøre hans vilje.

Gi oss i dag vårt daglige brød,

Vårt daglige brød er maten vi spiser hver dag. De fleste av oss glemmer å be om dette fordi vi får frokost, lunsj og middag hver dag. Men i mange deler av verden er det mennesker som sulter. Da blir dette også en bønn til Gud om å sørge for dem som ikke har nok å spise.

Forlat oss vår skyld, som vi óg forlater våre skyldnere

Her ber vi Gud om å tilgi oss når vi gjør noe galt. Men vi må også tilgi dem som gjør noe galt mot oss.

Og led oss ikke inn i fristelse, men fri oss fra det onde.

Her ber vi Gud om å hjelpe oss å unngå å gjøre det som er galt. Vi ber ham våke over oss og beskytte oss mot fare.

Messen

Flere aktiviteter

- Arbeidsark s. 78 «Dette kan jeg gjøre i messen.» Her setter vi sammen de ulike delene av messen og foreslår hva barna kan gjøre for å delta.
- Arbeidsark s. 77 «Fader vår.»

Lær å synge

- *Fader vår* med (hånd-)bevegelser – mange melodier i *Lov Herren*
- *Jeg er livets brød* (Lov Herren 756)

Bønner:

Kjære Gud,
Du er vår Far i himmelen.
Hjelp oss å alltid huske at navnet ditt er hellig.
Amen.

eller

Himmelske Far,
Vi takker deg for alle de gangene du tilgir oss
når vi gjør noe galt og er lei oss for det.
Hjelp oss å være villige til å tilgi andre.
Amen.

5. PÅSKETIDEN

Sentrale læremål

**LM1 & LM2: Å lære OM og lære AV den katolske tro
I denne delen vil dere få mulighet til å:**

- Vite at Jesus sto opp fra de døde og at han lever for å være sammen med oss.
- Vite at Jesus sa til disiplene at han skulle dra tilbake til himmelen, men han lovtte at Den Hellige Ånd skulle komme.
- Vite at Jesus dro tilbake til himmelen og lovtte å komme tilbake igjen. Dette gir oss håp.
- Kjenne historien om da Den Hellige Ånd kom til apostlene. Vite at Den Hellige Ånd er lovtte oss.

TEOLOGISKE MERKNADER

Spørsmål: Hvordan kan vi vite at Jesus sto opp fra de døde og fortsatt er sammen med oss?

«Innenfor rammen av påskens begivenheter er den tomme grav det første element vi møter. I seg selv er den ikke noe direkte bevis. Fraværet av Kristi lik fra graven kunne forklares på andre måter. Til tross for dette utgjorde den tomme grav et tegn av vesentlig betydning. Da disiplene oppdaget den, var dette det første skritt på veien til å forstå at Kristus virkelig var oppstanden, slik det først skjedde med de hellige kvinner, deretter med Peter. Den disippel “som Jesus holdt så meget av”, sier at da han kom inn i den tomme graven og fikk øye på “likklærne på jorden”, “så han og trodde”. Dette forutsetter at han, ut fra den tilstand den tomme graven var i, har trukket den slutning at fraværet av Jesu legeme ikke skyldtes menneskers verk, og at Jesus ikke simpelthen var vendt tilbake til jordelivet, slik det skjedde med Lasarus.» (KKK 640)

«Den oppstandne Jesus trer i direkte kontakt med disiplene, ved at de får røre ved Ham og spise sammen med Ham. Med dette vil Han få dem til å innse at Han ikke er noe gjenferd, men først og fremst til å fastslå at det oppstandne legeme Han viser seg for dem med, er det samme som ble pint og korsfestet, siden Han fremdeles bærer sårmerkene etter lidelsen. Men dette sanne og virkelige legeme er nå utrustet med herlighetslegemets egenskaper: Han er ikke lenger bundet av tid og rom, men kan komme til syne hvor og

når Han finner for godt, for Hans menneskenatur hører ikke lenger jorden til, bare Faderens guddommelige verden. Slik har det seg også at Jesus fritt kan vise seg i hvilken skikkelse Han vil: som gartner eller “i en annen skikkelse” enn den disiplene kjente, nettopp for å vekke troen i dem.» (KKK 645) (Se hele avsnittet i KKK: 638 – 658.)

Spørsmål: Hvordan er historien om da Jesus viste seg på stranden ved Tiberiassjøen?

(Elevbok s. 64–65)

Siden åpenbarte Jesus seg enda en gang for disiplene ved Tiberiassjøen. Det gikk slik til: Simon Peter, Tomas, som ble kalt Tvillingen, Natanael fra Kana i Galilea, Sebedeus-sønnene og to andre av disiplene hans var sammen der. Simon Peter sier til de andre: «Jeg drar ut og fisker.» «Vi blir også med,» sa de. De gikk av sted og steg i båten. Men den natten fikk de ingenting.

Da morgenen kom, sto Jesus på stranden, men disiplene visste ikke at det var han. Har dere ikke noe å spise, barna mine?» sa Jesus til dem. «Nei,» svarte de. «Kast garnet ut på høyre side av båten, så skal dere få,» sa Jesus. De kastet garnet ut, og nå klarte de ikke å dra det opp, så mye fisk hadde de fått. Disippelen som Jesus hadde kjær, sa da til Peter: «Det er Herren.» Da Simon Peter hørte at det var Herren, bandt han kappen om seg – den hadde han tatt av – og kastet seg i sjøen. De andre disiplene kom etter i båten og dro garnet med fisken etter seg. De var ikke langt fra land, bare omkring to hundre alen.

Da de var kommet i land, så de et bål der, og det lå fisk og brød på glørne. «Kom hit med noen av de fiskene dere nettopp fikk,» sa Jesus til dem. Simon Peter gikk da om bord i båten og trakk garnet i land. Det var fullt av stor fisk, ett hundre og femtittre i alt. Men enda det var så mange, revnet ikke garnet. Jesus sa til dem: «Kom og få mat!» Ingen av disiplene våget å spørre ham: «Hvem er du?» De visste at det var Herren. Så gikk Jesus fram, tok brødet og ga det til dem, det samme gjorde han med fisken. Dette var tredje gang Jesus åpenbarte seg for disiplene etter at han var stått opp fra de døde. (Joh 21, 1–14)

Spørsmål: Hva lovte Jesus om den Hellige Ånd? *(Elevbok s. 67–68)*

«Den Hellige Ånd skal komme, vi skal lære Ham å kjenne, Han skal være med oss for alltid, Han skal bo iblant oss; Han skal undervise oss om alt og minne oss om alt det Kristus har sagt oss, og vil vitne om Ham; Ånden skal føre oss til hele sannheten og herliggjøre Kristus. Hva verden angår, skal Han overbevise den om synd, om rettferd og om dom.» (KKK 729) (Se Joh 16, 5–15).

Spørsmål: Hva skjedde da Jesus for opp til himmelen? *(Elevbok s. 69–70)*

Mens de var sammen, spurte de ham: «Herre, er tiden nå kommet da du vil gjenreise riket for Israel?» Han svarte: «Det er ikke dere gitt å kjenne tider og stunder som Far har fastsatt av sin egen makt. Men dere skal få kraft når Den hellige ånd kommer over dere, og dere skal være mine vitner i Jerusalem og hele Judea, i Samaria og helt til jordens ende.»

Da han hadde sagt dette, ble han løftet opp mens de så på, og en sky tok ham bort foran øynene deres. Som de nå stirret mot himmelen mens han dro bort, sto med ett to menn i hvite klær foran dem og sa: «Galileere, hvorfor står dere og ser mot himmelen? Denne Jesus som ble tatt bort fra dere opp til himmelen, han skal

komme igjen på samme måte som dere har sett ham fare opp til himmelen.» (Apg 1, 6–11)

Spørsmål: Hvordan er historien om da den Hellige Ånd kom til apostlene? (Elevbok s. 72–73)

Da pinsedagen kom, var alle samlet på ett sted. Plutselig lød det fra himmelen som når en kraftig vind blåser, og lyden fylte hele huset hvor de satt. Tunger som av ild viste seg for dem, delte seg og satte seg på hver enkelt av dem. Da ble de alle fylt av Den hellige ånd, og de begynte å tale på andre språk etter som Ånden ga dem å forkynne.

I Jerusalem bodde det fromme jøder fra alle folkeslag under himmelen. En stor folkemengde stimlet sammen da de hørte denne lyden, og det ble stor forvirring, for hver enkelt hørte sitt eget morsmål bli talt. Forskrekket og forundret spurte de: «Er de ikke galileere, alle disse som taler? Hvordan kan da hver enkelt av oss høre sitt eget morsmål? ... De visste ikke hva de skulle tro, og forvirret spurte de hverandre: «Hva er dette for noe?» Men noen gjorde narr av dem og sa: «De har drukket seg fulle på søt vin.» (Apg 2, 1–13)

Vite at Jesus sto opp fra de døde og at han lever for å være sammen med oss.

Samtale (Tekst, se Elevbok s. 64–65)

- Få elevene til å forestille seg at de er på stranden. De lukker øynene og tenker på de fem sansene. Hva ville de lukte, høre, se, smake og føle?
- Elevene lukker øynene mens du forteller historien om da Jesus viste seg på stranden. De forestiller seg at de er til stede
- Tenk over hva de kan gjenfortelle: Spør hvem som kan huske hva som skjedde da...? Hvor var du? Fortell meg hvordan det hele begynte. Hva skjedde etterpå? Hva gjorde Peter? Hvordan gikk det?
- Undersøk hva elevene har forstått: Hvorfor tror du Jesus ville vise seg for disiplene? Hvorfor tror du Peter ble så glad? Hvordan føltes det?
- La elevene fortelle hva som vil skje etterpå. Hva tror du ville skjedd hvis disiplene ikke hadde hørt på Jesus da han ba dem om å kaste garnene i vannet igjen?
- Med sang og dans kan vi feire at Jesus lever og er vår venn. Spill «Hallelujakoret» fra Händels «Messias.» Barna kan tegne sin reaksjon på musikken eller koret eller danse til den og bruke bånd, serpentiner eller (rytme-)instrumenter.
- Lytte: CD med «Hallelujakoret» fra Händels «Messias.» Sang: *De trodde at Jesus var borte* (Adoremus 93), *Oppstått er Jesus* (Adoremus 340).

Påsketiden

Aktiviteter

- Lytt når læreren leser:

- *Nattfisking i Genesaretsjøen* (365 historier fra Bibelen 336).
- *Frokost med Jesus* (365 historier fra Bibelen 337).

Syng evt. *De trodde at Jesus var borte* (Adoremus 93) eller *Jesus og disiplene*

- Læreren tar med seg elevene for å se på påskelyset i kirken eller tar med seg et påskelys eller et bilde av det i klasserommet. Elevene tegner et påskelys i arbeidsboken. På lyset skriver de, med rødt, den greske bokstaven (Α) *Alfa* øverst, deretter tegner de et kors og skriver (Ω) *Omega* under det. *Alfa* og *Omega* betyr «begynnelsen og slutten.» Det betyr at Jesus alltid vil være med oss, helt fra begynnelsen, nå og alltid. Tegn de fem naglene på lyset. Elevene må få vite hva de betyr – Jesu fem sårmerker, de han fikk i hendene, føttene og i siden.

**Vite at Jesus sa til disiplene at han skulle dra tilbake til himmelen,
men han lovet at Den Hellige Ånd skulle komme.**

Forklaring og samtale (*Elevbok s. 67–68*)

- Gi elevene noen eksempler på dårlige nyheter som etter en stund ble til gode nyheter. La dem fortelle om lignende erfaringer de selv har gjort.
- Elevene beskriver hvordan det må ha vært for disiplene da Jesus fortalte dem den triste nyheten om at han skulle dra tilbake til sin Far i himmelen. Etter at de har lest teksten i bøkene sine, får de fortelle deg hvordan den triste nyheten ble en god nyhet.

Flere aktiviteter

- Som alternativ til aktivitet 1 på side 68 i Elevboken, kan elevene arbeide med arbeidsark s. 79 «Dårlige nyheter - Gode nyheter.» Elevene kan arbeide sammen to og to. Elevene kan lese eksemplene høyt for klassen eller mime situasjonen. De andre gjetter hva som skjer.
- Jesus sa til apostlene at de ikke skulle fortelle de gode nyhetene med en gang. Han lovet at Den Hellige Ånd skulle komme og hjelp dem. Vi er blitt lovet den samme hjelpen. For å minne elevene om dette kan de tegne et symbol på Den Hellige Ånd, f.eks. en due, flammer eller blader som blåser i vinden.
- Sang: *Oppstått er Jesus* (Adoremus 340), *Deg være ære* (Adoremus 94), *Bi på Herren* (Adoremus 80) eller *Klapp alle hender i glede* (Barnesalmeboken 291).

• Tilleggsaktiviteter:

Rollespill: Lage et TV-intervju mellom Jesus og disiplene hans.

- a) Skriv spørsmålene disiplene stiller Jesus.
- b) Skriv svarene som Jesus kan ha gitt på spørsmålene.
- c) Øv på rollespillet.
- d) Bruk svarene på spørsmålene til å fremføre det for klassen.

**Vite at Jesus dro tilbake til himmelen og lovt å komme tilbake igjen.
Dette gir oss håp.**

Forklaring, samtale, ettertanke (*Elevbok s. 69–70*)

- Fortell historien om Kristi himmelfart – fortellingen fra evangeliet finner du på side 36–37 i denne boken.
- Mens du forteller historien – be elevene tenke over hva som kommer til å skje videre: Hva tror du vil skje nå? Hvordan tror du det vil gå?
- Still undrende spørsmål: Spør hvem som kan huske hva som skjedde da ...? Hvor var disiplene? Fortell meg hvordan det hele begynte. Hva skjedde etterpå? Hvor dro Jesus? Hvem viste seg for disiplene? Hva sa han til dem?
- Undersøk hva de har forstått: Hvorfor tror du Jesus måtte dra bort? Hva lovt han dem? Hva tror du disiplene syntes om det?
- **Ettertanke:** Skap en stemning ved å tenne et lys og spille musikk for eleven. Du kan bruke Taizé-musikk, f.eks. *Veni Sancte Spiritus*, norsk tekst: *Hellig Ånd, kom vær oss nær* (Adoremus 53) i begynnelsen og igjen på slutten.
 - La oss tenke over hva vi trenger å huske fra denne fortellingen:
 - Jesus har lovet at vi skal få Den Hellige Ånd
 - Den Hellige Ånd vil være vår venn
 - Han er sammen med oss nå. Han vil gjøre oss modige nok til å fortelle andre at Jesus har stått opp fra de døde
 - Jesus lever
 - En dag vil Jesus komme tilbake og ta oss med til himmelen

Flere aktiviteter

- Når noen vi er glad i reiser bort, tenker vi på dem og snakker med andre om dem. Slik var det med Jesu disipler også.

Idédugnad:

Nå har vi lært en masse om Jesus. La oss tenke på alle de tingene vi vet om ham og velge én av dem du husker aller best. Du kan tegne og skrive om dette i arbeidsboken. Overskrift «Dette liker jeg ved Jesus» eller «Dette likte jeg å lære om Jesus.» Læreren skriver overskriftene på tavlen. Elevene velger og skriver sin historie.

- Tegn et bilde og skriv en takkebønn til Jesus i arbeidsboken.

Sang: *Solsangen* (Adoremus 274), *Takk min Gud for hele meg* (Adoremus 275).

Kjenne historien om da Den Hellige Ånd kom til apostlene. Vite at Den Hellige Ånd er lovet oss.

Samtale (Elevbok s. 72–73)

- Hva tror du apostlene følte da Jesus forlot dem? (*De var sammen i et rom i Jerusalem. Maria, Jesu mor, var også der. De ba sammen og ventet på det som skulle skje*)

- Hvordan hjalp Den Hellige Ånd apostlene?

Forklar at Jesus hadde bedt apostlene bli i Jerusalem for å vente på at Den Hellige Ånd skulle komme til dem. (*Den Hellige Ånd ville være deres usynlige venn – de ville ikke kunne se ham – men de ville føle hans nærvær, og han ville være sammen med dem resten av livet. Den Hellige Ånd ville hjelpe dem å fortelle andre mennesker om Jesus, han ville gi dem mot og kraft*)

- Hvordan kom Den Hellige Ånd for å hjelpe apostlene?

(*En dag kom Den Hellige Ånd som ildtunger som satte seg på hver enkelt av dem. En voldsom vind fylte rommet de var i. Nå følte de seg sterke og modige, de kunne snakke forskjellige språk*)

- Hva gjorde apostlene da de hadde mottatt Den Hellige Ånd?

(*De priste Gud så høyt at folk ute på gaten kunne høre dem. De skyndte seg til huset for å se hva som skjedde. Disiplene gikk ut for å fortelle alle mennesker at Jesus hadde stått opp fra de døde. De fortalte til alle det han hadde lært dem. Den dagen ble tre tusen mennesker døpt.*)

- Hvordan kan Den Hellige Ånd hjelpe oss? (Elevbok s. 74–75)

Forklar at den Hellige Ånd kommer til oss også. Det skjer ofte på en stille måte. Han hjelper oss og veileder oss. (*Hvis vi ber ham, vil han trøste oss når vi er redde eller lei oss. Den Hellige Ånd gir oss gaver som kjærlighet, glede, fred, tålmodighet, vennlighet, godhet, trofasthet, mildhet og selvbeherskelse. (Arbeidsark s. 84)*)

- Forklar elevene at Den Hellige Ånd kommer til oss på forskjellige måter. Noen kristne sier at de har fått gaven til å snakke andre språk, og at han arbeider gjennom dem for å hjelpe andre. Den Hellige Ånd kommer fra Gud til oss alle. Han hjelper oss til å huske det Jesus har lært oss, og å leve som Jesus lærte oss. Han er virkelig en usynlig venn.

Flere aktiviteter

- Elevene tenker på symboler som beskriver Den Hellige Ånd, for eksempel vinden blåser. Da ser vi blader eller grener bevege seg, men vi kan ikke se vinden. Vi kan føle vinden; vi vet at den er der. Det er det samme med Den Hellige Ånd. Vi kan ikke se ham, men vi kan føle ham. Vi vet at Den Hellige Ånd er der.
- Elevene lager sine egne symboler for Den Hellige Ånd. Han er:
 - Mektig
 - Mild (f.eks. som en sommerfugl)
 - En venn
 - Som en ild
- Arbeidsark side 81 «Hva følte apostlene»
- Bruk arbeidsark s. 82 «Den Hellige Ånd» for å vise hva Den Hellige Ånd gir oss: kjærlighet, glede, fred, tålmodighet, godhet, mildhet, trofasthet og selvbeherskelse. Alle disse tingene kaller vi «Den Hellige Ånds frukter.»
- Elevene kan lage uroer til klasserommet. På den ene siden av papirpendelen kan de tegne/lime på et symbol for Den Hellige Ånd og skrive en bønn til Den Hellige Ånd, på den andre siden, f.eks. «Kom Hellige Ånd og hjelp meg å være snill.»
- Lær sangen *Vinden ser vi ikke* (Adoremus 284), *Som vinden stryker mine kinn* (Bevegelsessang) (Barnesalmeboka 78)

6. DEN FØRSTE KIRKEN

Sentrale læremål

LM1 & LM2: Å lære OM og lære AV den katolske tro
I denne delen vil dere få mulighet til å:

- Vite at da apostlene mottok Den Hellige Ånd, fortalte de alle de gode nyhetene. Vite at vi også kan fortelle de gode nyhetene videre.
- Kjenne til det første kristne fellesskapet. Forstå at vi er en del av det kristne fellesskapet i dag.
- Vite at apostlene forstod at Gud kunne virke gjennom dem.
- Kjenne historien om da Peter slapp ut av fengselet. Tenke over hva denne historien betyr for oss i dag.

TEOLOGISKE MERKNADER

Spørsmål: Apostlene fortalte alle nyheten om at Jesus hadde stått opp. Hvordan er denne fortellingen?

Peter taler til folkemengden

«'Israelitter, hør disse ord! Jesus fra Nasaret var en mann som Gud pekte ut for dere med mektige gjerninger og under og tegn som Gud lot ham gjøre blant dere. Alt dette kjenner dere til. Han ble utlevert til dere, slik Gud på forhånd hadde bestemt og kjente til, og ved lovløses hånd naglet dere ham til korset og drepte ham. Men Gud reiste ham opp og løste ham fra dødens rier. Døden var ikke sterk nok til å holde ham fast ...'»

‘Brødre, la meg tale fritt og åpent til dere om vår stamfar David. Han døde og ble gravlagt, og den dag i dag har vi graven hans hos oss. Men han var en profet og visste at Gud med ed hadde lovet å sette hans livsfrukt på hans trone. Derfor så han inn i fremtiden og talte om at Messias skulle stå opp. Det var han som ikke skulle bli værende i dødsriket, og det var hans kropp som ikke skulle se forråtnelse. Denne Jesus har Gud

reist opp, det er vi alle vitner om. Han ble opphøyd til Guds høyre hånd og mottok fra sin Far Den hellige ånd som var lovet oss, og den har han nå øst ut, slik dere ser og hører.» (Apg 2, 22–24; 29–33)

Spørsmål: Hva vet vi om det første kristne fellesskapet?

(Elevbok s. 81)

«De holdt seg trofast til apostlenes lære og fellesskapet, til brødsbrytelsen og bønnene.

Hver og en ble grepet av ærefrykt, og mange under og tegn ble gjort av apostlene.

Alle de troende holdt sammen og hadde alt felles. De solgte eiendommene sine og det de ellers eide, og delte ut til alle etter som hver enkelt trengte det.

Hver dag holdt de trofast sammen på tempelplassen, og i hjemmene brøt de brødet og spiste sammen med oppriktig og hjertelig glede. De sang og lovpriste Gud og var godt likt av hele folket. Og hver dag la Herren til nye som lot seg frelse.» (Apg 2, 42–47)

Hva betyr «brødsbrytelsen»: Opprinnelig henspiller dette begrepet på et jødisk måltid der den som leder sier en velsignelse før brødet deles opp. For kristne betyr det imidlertid eukaristien.

Den hellige Paulus sier: «For jeg har mottatt fra Herren det jeg også har gitt videre til dere: I den natt da Herren Jesus ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det og sa: «Dette er min kropp, som er for dere. Gjør dette til minne om meg!» (1 Kor 11, 23–24)

Spørsmål: Hva er forbindelsen mellom første kristnes brødsbrytelse og eukaristien slik vi kjenner den i dag?

Under eukaristien sier presten de samme ordene. Han sier dem «ved Kristi egen kraft og i Kristi egen person.» Ordene er like sanne i hver eneste messe som de var ved Jesu siste nattverd. Det som blir sagt, skjer: brødet og vinen er ikke lenger brød og vin. De blir Jesu Kristi legeme og blod.

Spørsmål: Hva hendte da Peter og Johannes helbredet den lamme mannen?

(Elevbok s. 84 og 85)

«Peter og Johannes gikk en dag opp til tempelet, til ettermiddagsbønnen ved den niende time. Da kom noen bærende på en mann som hadde vært lam helt fra mors liv. Hver dag satte de ham ned ved den tempelporten som kalles Fagerporten, så han kunne tigge om gaver fra dem som gikk inn på tempelplassen. Da han så Peter og Johannes som var på vei inn, ba han om en gave. De så fast på ham, og Peter sa: «Se på oss!» Han gjorde det og håpet de ville gi ham noe. Men Peter sa: «Sølv eller gull har jeg ikke, men det jeg har, vil jeg gi deg. I Jesu Kristi nasareerens navn: Reis deg og gå!» Og han grep ham i høyre hånd og reiste ham opp. Straks fikk han styrke i føttene og anklene, han sprang opp, sto på føttene og begynte å gå omkring. Han fulgte dem inn på tempelplassen, hvor han snart gikk, snart sprang, mens han sang og priste Gud. Og alle så hvordan han gikk omkring og lovpriste Gud. De kjente ham igjen og visste at det var han som pleide å sitte ved Fagerporten og tigge om gaver, og de ble slått av undring og forferdelse over det som hadde hendt ham.» (Apg 3, 1–10)

Den første kirken

Spørsmål: Hva hendte da Peter ble arrestert og på en mirakuløs måte slapp ut av fengslet?

(Elevbok s. 87–89)?

«På den tiden la kong Herodes hånd på noen i menigheten og før hardt fram mot dem. Jakob, bror til Johannes, ble henrettet med sverd. Da Herodes merket at jødene likte dette, gikk han videre og fikk grepet Peter også. Det var i de usyrede brøds høytid. Etter at han var tatt, ble han kastet i fengsel, hvor fire vaktskift, hvert på fire mann, ble satt til å holde vakt over ham. Så ville Herodes føre ham fram for folket etter påske. Peter ble da sittende i fengselet, og imens ba menigheten inderlig til Gud for ham.

Natten før Herodes skulle føre ham fram, lå Peter og sov mellom to soldater. Han var bundet med to lenker, og fengselet ble bevoktet av vaktposter som sto utenfor døren. Med ett sto en engel fra Herren der, og et lys strålte i rommet. Han vekket Peter med et puff i siden og sa: «*Skynd deg, stå opp!*» Med det samme falt lenkene av hendene hans, og engelen sa til ham: ... «*Få på deg kappen og følg etter meg!*» Og han fulgte etter ham ut. Men han forsto ikke at det som engelen gjorde, var virkelig; han trodde det var et syn. De passerte første og annen vakt og kom til jernporten som førte ut til byen. Den åpnet seg av seg selv. De gikk ut og fortsatte nedover den første gaten. Der ble engelen plutselig borte for ham. Peter kom til seg selv igjen og sa: «*Nå vet jeg virkelig at Herren har sendt sin engel og fridd meg ut av Herodes' hånd og fra alt det som jødefolket nå går og venter på.*» (Apg 12, 1–19)

Vite at da apostlene mottok Den Hellige Ånd, fortalte de alle de gode nyhetene. Vite at vi også kan fortelle de gode nyhetene videre.

Forklaring og samtale

- Samtal med elevene om hvordan det føles å vente på at noe spennende skal skje eller vente på at noen skal komme.
- Samtal med elevene om hva de kan huske fra den forrige delen, som handlet om da Jesus lovte apostlene å sende dem Den Hellige Ånd. Husk å nevne at Maria, Jesu mor, var sammen med apostlene. Tenk på hva hun måtte ha følt.
- Forklar at vi også mottok Den Hellige Ånd da vi ble døpt. Slik som apostlene må vi be Den Hellige Ånd om hjelp til å gjøre det Jesus har bedt oss om: å dele Guds kjærlighet og tilgivelse. La elevene foreslå hva vi kan gjøre og skriv svarene på tavlen (*f.eks. være glade i hverandre, være villige til å si «unnskyld»; være villige til å tilgi; huske å la andre få være med når vi leker i skolegården; dele med andre osv.*)

Flere aktiviteter

- Fortell historien om da Den Hellige Ånd kom til apostlene. La elevene forestille seg at de er i den øvre salen sammen med apostlene. De kan bevege seg rundt for å se hva som skjer. Sammen forbereder klassen seg på å skrive et dikt om sansene. Bruk elevenes svar som basis for diktet, for eksempel: Jeg kan se ... Jeg kan høre

- Dramatiser pinsefortellingen: se diktet på arbeidsark s. 83 «Hva hendte i pinsen – apostlene forteller.» Fremfør det gjerne for andre klasser på småskolen.
- Kopier arbeidsark s. 84 «Den Hellige Ånds frukter». Del opp arket i adresseetiketter. Disse limes på farget kartong. Elevene tegner et symbol på Den Hellige Ånd på den ene siden av kortet, f.eks. due, ildtunger eller blader som blåser i vinden. Samle sammen kortene og legg dem i en pen, liten eske til bruk i en bønnesamling eller andakt.
- Fortell eleven at da Jesu disipler begynte å leve slik han hadde lært dem, kjente folk dem igjen. De begynte å kalle dem kristne. Vi er en del av det kristne fellesskapet i dag.

Bønnesamling eller andakt

- a) Tenn et stort lys eller noen telys.
- b) Vi skal forberede oss på at Den Hellige Ånd skal være til stede sammen med oss. Skap en rolig, meditativ stemning, ved å spille passende musikk, for å signalisere at vi må være veldig stille og høre nøye etter.
- c) Når elevene er klare, slår du av musikken og begynner med bønnen til Den Hellige Ånd.
- d) Forklar elevene at hver enkelt skal velge et kort fra den lille esken med kortene i – de skal tenke på dette kortet som en beskjed fra Den Hellige Ånd. Hver enkelt av oss vil bli bedt om å gjøre noe spesielt denne uken for å vise at Den Hellige Ånd er med oss. (Det gjelder læreren også.)
- e) Eleven leser høyt det som står på kortet sitt.
- f) Sang: *Siyahamb' ekukhanyeni kwenkhos'* (Barnesalmeboken 180) eller *La oss vandre i lyset* (Adoremus 216).
- g) Etter bønnesamlingen skriver elevene det som står på kortet i arbeidsbøkene sine. Kortene samles inn igjen for å brukes om igjen neste uke.

Bønn til Den Hellige Ånd

Kom Hellige Ånd,

kom inn i hjertene våre.

Hjelp oss å huske alt Jesus har lært oss.

Hjelp oss å forstå det Jesus har lært oss.

Gi oss mot til alltid å gjøre det som er riktig.

Vi takker deg for alt du gjør for oss.

Amen.

**Kjenne til det første kristne fellesskapet.
Forstå at vi er en del av det kristne fellesskapet i dag.**

Den første kirken

Samtale og forklaring (Elevbok s. 80)

- Snakk om hvordan det er å være en god venn og ha en god venn. Hvordan blir vi gode venner? Hva må vi gjøre for å beholde en god venn?
- Forklar at hver enkelt av oss er blitt valgt til å være en viktig venn for Jesus. Han er vår nærmeste venn og vil alltid være med oss, uansett hva vi gjør. Men akkurat som vi må bruke tid sammen med en god venn, må vi også ta oss tid til å være sammen med Jesus. Vi må være stille og bare la ham vite at vi tenker på ham.

Flere aktiviteter

- **Utstilling:** Aktivitet 1 s. 82 i Elevboken: Bildeteksten «Vi er Guds familie» kan skrives med forskjellige farger og på forskjellige språk, spesielt hvis det er elever som ikke har norsk som morsmål (foreldrene kan hjelpe til). Dette vil hjelpe oss å forstå at Guds familie finnes over hele verden.
- **Utstilling:** Eleven kan lage en collage med noen av de menneskene som går i kirken deres. De kan tegne dem. Hvis du vet at det er vanskelig for barna å gå i kirken, kan du forklare at de kan tegne mennesker på skolen eller vennene sine. Alle er jo en del av Kirken, den er ikke bare en bygning. Forklar at Guds folk er Kirken. Se arbeidsark s. 85 «Hva gjør vi i kirken?»
- **Samlingsstund:** Vi prøver å leve som de første kristne: Elevene får «Den Hellige Ånd-kort» fra den lille esken. De forteller hvordan det føles å leve slik.

Vite at apostlene forstod at Gud kunne virke gjennom dem

Forklaring, samtale og ettertanke

- Forklar at apostlene ikke var alene. De visste at de hadde fått Den Hellige Ånd, men de kunne ikke se ham. De måtte fortsette å stole på at Jesus ville hjelpe dem.
- Er det noen ting vi ikke kan se, men som vi vet at finnes (kjærlighet, elektrisitet, tid, tanker)?
Slik er det for oss. Vi vet at Jesus er sammen med oss, men vi kan ikke se ham. Vi tror at han er sammen med oss, og vi stoler på ham. Vi vet at han har gitt oss Den Hellige Ånd og vi stoler på at Ånden vil hjelpe oss. La elevene fortelle om når det kan være vanskelig å tro og ha tillit. La elevene tenke på anledninger der andre har kommet og hjulpet dem. Forklar at det kan ha vært Den Hellige Ånd som fikk den personen til å hjelpe – den personen fikk bare en tanke i hodet. Når vi tenker på å hjelpe andre, kan det være Den Hellige Ånd som gir oss denne idéen. (Elevbok s. 83)
- Er det alltid lett å tro eller å ha tillit?
Forklar at det antakelig var slik for apostlene fordi de hele tiden fortsatte å be Den Hellige Ånd om å lede alle tankene, ordene og gjerningene deres.
- Fortell historien om «Mannen som ikke kunne gå» (Apg 3, 1–10) med dine egne ord, se teksten i elevboken

s. 84 og 85. Elevene forestiller seg at de er der og venter på hva som kommer til å skje. Hva tror elevene Peter og Johannes tenkte? Hva følte og tenkte da de så at mannen kunne gå igjen? Hva tror de mannen sa til dem? Hva skjedde etterpå? Hva tror de mannen vil si til vennene sine og familien sin?

- **Til ettertanke:** Tenn et lys og bruk ordene i en passende sang, for eksempel «Da jeg trengte en neste» (Adoremus 92) for å hjelpe elevene til å tenke på at Gud virker gjennom Peter og Johannes.

Vi vet at Gud kan arbeide gjennom oss også. Det skjer ikke alltid slik vi hadde ønsket og tenkt, men Gud vet hva som er best for oss. Hvis vi stoler på Gud og tror på ham, vil Gud gjøre det slik at alt blir til det beste for oss til slutt..

Flere aktiviteter

- **Lær sangen** *Sølv eller gull har jeg ei*, eller en annen sang som passer, og bruk den til å spille fortellingen som skuespill.

Bønn

Kom Hellige Ånd,
inspirer oss til å hjelpe andre.
Hjelp oss å finne gode ord vi kan bruke til å vise andre
at vi er glade i dem.
Vis oss de gode tingene vi kan gjøre for å glede andre.
Takk for at du er med oss.
Amen.

**Kjenne historien om da Peter slapp ut av fengselet.
Tenke over hva denne historien betyr for oss idag.**

Samtale (*Elevbok s. 87-89*)

- La elevene lytte nøye til historien om Peter som er i fengsel og hvordan han slipper ut. Be elevene forestille seg at de er fangevoktere eller fanger som ser hva som skjer med Peter.
- Be barna lukke øynene mens du forteller historien. Se teksten i Elevbok s. 87–89. Bruk lyden av en dør som åpnes og lukkes for å gi assosiasjoner til fengsel og det å slippe ut. For eksempel:

Døren åpnes (*åpne døren*)

Peter blir dyttet inn i det mørke fengselet.

Den første kirken

Døren lukkes (*lukk døren*)

Peter er lenket fast i cellen sin.

Døren åpnes (*åpne døren*)

Peter går ut i lyset, han er fri!

- Finn ut hva de kan gjenfortelle fra fortellingen. Spør hvem som kan huske hva som skjedde da ...? Hvor var du? Fortell meg hvordan det hele begynte. Hva skjedde etterpå? Hva gjorde Peter? Hvordan gikk det til slutt?
- Analyser hva de har forstått, spør: Hvem tror du sendte engelen for å redde Peter? Hvorfor tror du dette skjedde? Hvilke tanker tror du går gjennom hodet til Peter? Hva tror du kong Herodes følte?
- La elevene fantasere rundt fortellingen, spør: Hva tror du ville skjedd hvis Peter ikke hadde sluppet ut av fengselet? Hva tror du skjedde med fangevokterne?
- Sett sammen hovedpunktene i fortellingen ved å bruke tankekartet om «Peters flukt» arbeidsark s. 87. Kopier det til A3-størrelse eller la elevene tegne og skrive i arbeidsboken. Vi har for eksempel hørt at Gud sendte sin engel for å hjelpe Peter ut av fengselet. Peter og vennene hans forsto at Gud var med dem og beskyttet dem. De visste at de som ikke trodde på Jesus ville gjøre dem mye vondt. Men apostlene var sterke og modige fordi de visste at de snakket sant og gjorde det Gud ville at de skulle gjøre. Derfor fortsatte de å fortelle alle at Jesus var Gud, at han hadde stått opp fra de døde og at vi en dag kan være sammen med ham i himmelen.

Flere aktiviteter

- Tenk deg at du er i huset når Peter kommer. Læreren spiller Peter. Du kan rekke opp hånden og stille Peter alle de spørsmålene du vil om hva som skjedde med ham. Noen forslag:
 - Peter, hvorfor ble du arrestert?
 - Hva fortalte du folk om Jesus?
 - Hva sa soldatene til deg?
 - Hvordan var det i fengselet?
 - Hva trodde du ville skje med deg?
 - Hvordan slapp du ut?
 - Hva sa engelen til deg?
 - Hva tenker du å gjøre nå?
 - Gi Peter råd ...
- Arbeidsark s. 87 «Peter slipper fri.»

• Egenvurdering

Tenk på hva du har lært de siste ukene (i kristendomsundervisningen) og fortell hva du likte, hva du syntes var vanskelig og hva du gjerne vil vite mer om. Bruk «Egenvurderingen» på side 93.

Du kan også bruke VØL ark.

ARBEIDSARK TIL ELEVENES ARBEIDSBOK

Det utvalgte folket

1. Jeg er utvalgt!	50
2. Skolen vår	51
3. Våre gaver	52
4. Utvalgt (dikt)	53
5. Historien om Abraham	54
6. Abraham	55
7. Miriams dagbok	56
8. Daniel i løvehulen	57
9. Fortellingen om Daniel – tidslinje	58
10. Bieldrama	59

Mysterier

11. Advent	60
12. Juleforberedelser	61
13. Fødselsmelding	62
14. Bebudelsen	63
15. Gjeterne	64-65
16. Velsignelse av julekrybben	66

De gode nyhetene

17. Jairus' datter (dikt)	67
18. Jairus' datter	68
19. Bønnestund	69
20. De ti spedalske	70
21. Jesus metter 5000 – et TV-intervju	71
22. Dagen du aldri glemmer	72

Messen

23. I kirken	73
24. En lesning fra Lukasevangeliet	74-75
25. Usynlige gaver	76
26. Fader vår	77
27. Dette kan jeg gjøre i messen	78

Påsketiden

28. Dårlige nyheter – gode nyheter	79
29. Kristi himmelfart	80
30. Hva følte apostlene	81
31. Den Hellige Ånd	82

Den første Kirken

32. Hva hendte i pinsen – apostlene forteller	83
33. Den Hellige Ånds frukter	84
34. Hva gjør vi i kirken	85
35. Mannen som ikke kunne gå	86
36. Peter slipper fri	87
37. Viktige dager i Kirken	88

JEG ER UTVALGT

Tenk på en gang du ble valgt til å gjøre noe du virkelig ville?

I hjertet nedenfor skriver du ord som sier hvordan det var å bli valgt.

Jeg følte meg....

Navn

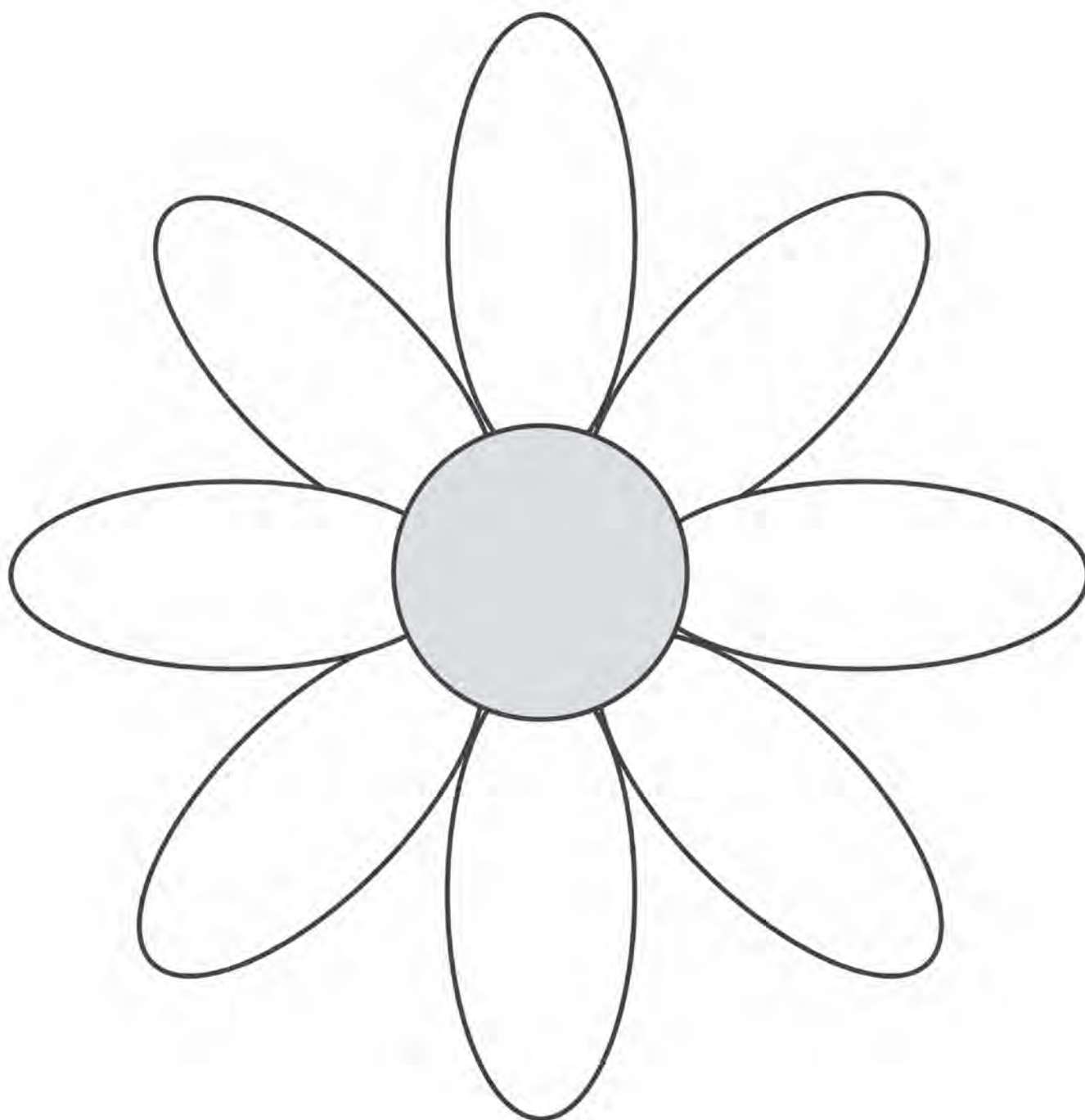
SKOLEN VÅR

Fyll byggesteinene i skolen med ord som viser hva vi kan gjøre for å bygge en skole der vi har det godt sammen.

VÅRE GAVER

På hvert av kronbladene på blomsten skriver du navnet på en gave som noen klassevenner har fått.

UTVALGT

Leo, han er lagkaptein,
Tom rydder alt han kan,
Klara ser etter plantene
og gir dem godt med vann.

Robin mater gullfisken,
Trond dekker på til fest,
Hanna deler ut fargene,
for tegning liker hun best.

Anne sorterer lekene,
Knut hjelper også til,
Lisa er god i matte og norsk,
hun hjelper alle som vil.

Alle er gode i hver sin ting,
i noe de synes er kjekt.
Alle har fått en oppgave
som passer dem helt perfekt.

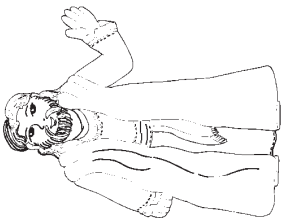
Etter et dikt av Susannah White

Å gjøre:

Arbeid sammen to og to.
Skriv navnene på tre av elevene i klassen.
Skriv eller tegn noe de gjør.

HISTORIEN OM ABRAHAM

Fortell historien om Abraham. Du tegner bilder over og skriver historien i ruter under. Vis hvordan Abraham stolte på Gud. Vi har gjort den første ferdig for deg.

	Abraham ba til Gud. Gud sa: «Gå dit jeg sender deg.»

ABRAHAM

Gud ba Abraham om å

.....

.....

Gud lovte Abraham at

.....

.....

MIRIAMS DAGBOK

Tenk deg at du er Miriam.

Skriv og tegn det som mangler i dagboken din.

Min dagbok

Kongen sa

Mor sa

Du sa

Prinsessen sa

Moses

DANIEL I LØVEHULEN

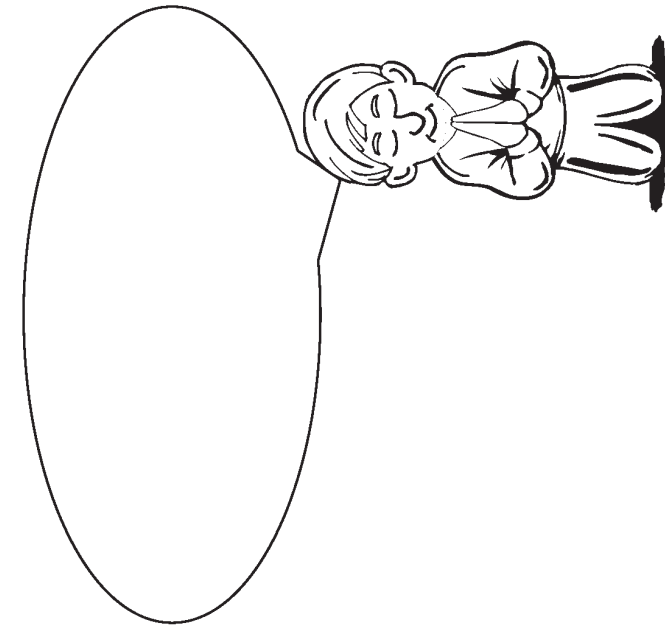
Se på bildet i boken din av Daniel i løvehulen.

Hva tror du Daniel tenker?

Skriv en setning i hver snakkeboble.

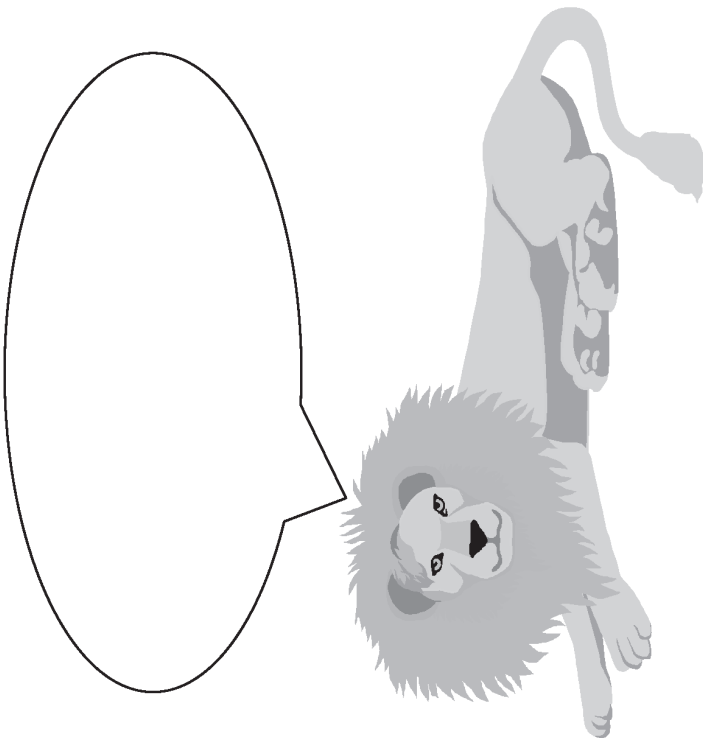
Du kan velge en av setningene i boksen eller lage en selv.

Jeg er redd.
Jeg er lei meg.
Jeg ber til Gud om hjelp.

Hva tror du løven tenker?

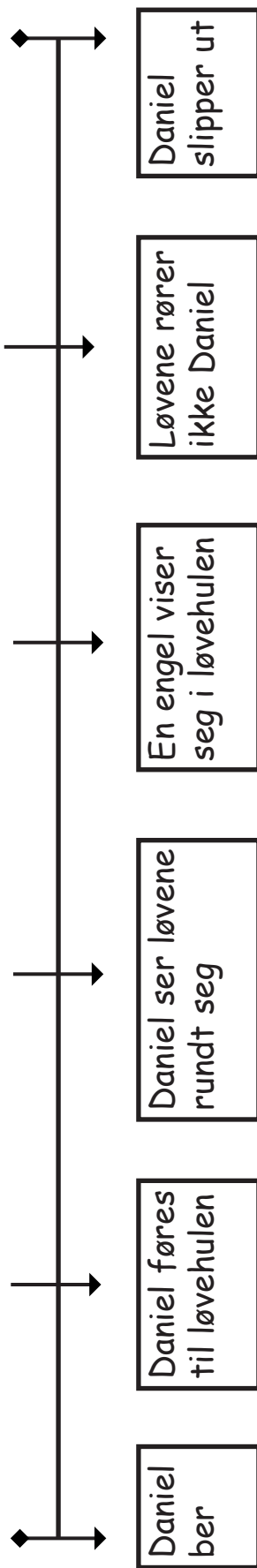
Jeg er glad.
Jeg er sulten.
Jeg kan spise ham.

FORTELLINGEN OM DANIEL - TIDSLINJE

Se på tidslinjen nedenfor. I boksene står det som skjedde med Daniel. Se på ordene i boksen nederst. Her finner du forskjellige følelser Daniel kan ha hatt. Finn den følelsen som passer best med det som står i de forskjellige boksene på tidslinjen. Lag en strek fra ordet til den riktige boksen. Bruk forskjellige farger.

lykkelig	skremt	begeistret	redd	glad	trist
gråtende	tillitsfull	bekymret	takknemlig	overrasket	

BIBELDRAMA

Grupper. Velg én av personene fra Bibelen som dere har lært om i 3. klasse. Du kan også lese om en annen person fra Bibelen. Finn gjerne stoff på Internett. Bruk søkeordene

- Abraham
- Moses
- Daniel

eller andre navn som

- Josef
- Samuel
- Elia

Lag et lite skuespill om dem.

PLAN

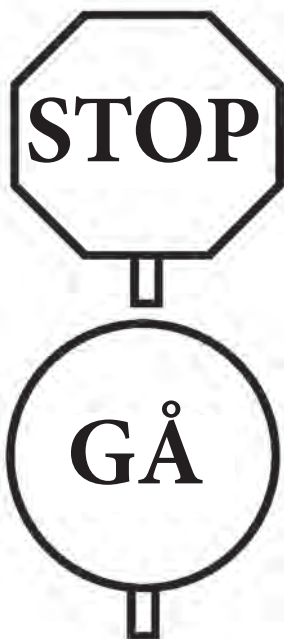
- a) Velg ut én som skal spille hovedrollen.
- b) Hvilke andre roller er det?
- c) Hvor foregår handlingen?
- d) Er det noen dyr med?
- e) Vil dere at én skal lese fortellingen mens de andre spiller uten å snakke (mimer)?
- f) eller vil dere at skuespillerne skal snakke?
- g) Hva kan dere gjøre for at de som ser på skal få med seg budskapet i fortellingen?

ADVENT

I adventstiden forbereder vi oss på å feire Jesu fødselsdag.
Advent er begynnelsen på kirkeåret.

For at vi skal bli klare til å feire Jesu fødselsdag, må vi prøve å slutte å gjøre ting som er galt og gjøre de gode tingene istedenfor.

Vi stopper med å gjøre det som Jesus ikke liker.

Vi gjør det som Jesus liker.

- TENK OVER hva det kan være.
- SKRIV noen av tingene du kom på.

JULEFORBREDELSER

Tenk ut noe du kan gjøre for å feire at Jesus blir født.

Langs veien tegner du forskjellige ting du kan gjøre i advent for å forberede julen.

NÅ

JUL

FØDSELSMELDING FRA MARIA & JOSEF

Fyll ut

<i>Vi har fått en baby</i>	
<i>Dato</i>	
<i>Navn</i>	
<i>Fødested</i>	

BEBUDELSEN

Lesning fra evangeliet (jf. Luk 1, 26-38)

Forteller: En dag sendte Gud engelen Gabriel til byen Nasaret, til Maria.
Engelen sa til Maria:

Gabriel: Maria, Herren er med deg.

Forteller: Maria forstod ikke riktig det engelen sa.
Da fortalte engelen Maria:

Gabriel: Ikke være redd, Maria.
Du har funnet nåde hos Gud. Du vil føde en sønn.
Hans navn skal være Jesus.
Han skal være stor og kalles Guds Sønn.

Forteller: Maria spurte engelen:

Maria: Hvordan skal dette skje? Jeg er jo ikke gift!

Gabriel: Den Hellige Ånd skal komme over deg, og Guds kraft skal overskygge deg. Derfor skal barnet som blir født, være hellig og kalles Guds Sønn.

Forteller: Så sa engelen til Maria:

Gabriel: Kusinen din, Elisabet, venter en sønn, hun også. Ingen trodde at hun kunne få barn, hun som er så gammel.

Maria: Jeg er Herrens tjenerinne. La det skje med meg som du har sagt.

GJETERNE

Begynn gjerne med å synge «Glade jul» (Lov Herren nr. 386)

Gjeter (1)

Det var en kald natt. Stjernene lyste på himmelen. Vi satt rundt bålet for å holde varmen. Sauene lå stille i gresset rundt oss. Vi holdt på å sovne da vi med ett hørte en stemme...

Gabriel

Bethlehems gjeter, være ikke redde. Jeg er kommet for å fortelle dere gode nyheter. I natt er Jesus blitt født. Han er kommet for å hjelpe alle mennesker.

Gjeter (2)

Vi ble veldig glade. Vi var jo bare fattige gjeter, men allikevel kom engelen til oss og fortalte oss de gode nyhetene.

Gabriel

For at dere skal finne Jesusbarnet, må dere se etter en stall. Der inne vil dere finne et barn som ligger i en krybbe.

Gjeter (3)

Vi løp nedover mot Bethlehem, så fort vi bare kunne. En stor stjerne lyste på himmelen, slik at vi kunne finne veien.

Gjeter (4)

Vi fant stallen og tippet inn. Der så vi Maria og Josef og det lille barnet. Vi knelte ned og takket Gud.

Syng gjerne «Nå er den hellige time» (Barnesalmeboka 35), «Her kommer dine arme små,» de første to-tre versene (Lov Herren nr. 381) eller «Født er himmelens kongesønn» (Lov Herren nr. 399).

VELSIGNELSE AV JULEKRYBBEN

Læreren: Nå skal vi velsigne julekrybben. Da ber vi jomfru Maria være med oss.

- Elev 1:** Kjære Gud, vi ber deg: Vær oss nær og hjelp oss til å forberede oss på å ta imot din Sønn, Jesus, i vår verden og i våre hjerter.
- Elev 2:** La denne krybben være til hjelp for oss, så vi alltid husker Jesu fødsel. Velsign alle dem som kommer til skolen vår og til hjemmene våre denne julen.
- Elev 3:** La dyrene, som vi setter i krybben, minne oss om at vi alltid skal være gode mot dyrene.
- Elev 4:** Englene brakte de gode nyhetene om Jesu fødsel. Må de hjelpe oss å bringe de gode nyhetene til dem vi er sammen med denne julen.
- Elev 5:** La hjertene våre fylles av den samme kjærligheten som Maria og Josef opplevde den første julekvelden.
- Elev 6:** Vi ber at Betlehemsstjernen, som skinte så klart over den første julekrybben, også må skinne over skolen vår og hjemmene våre. Må den gi kjærlighet og glede til oss alle.
- Elev 7:** De vise menn hadde med seg gaver til Jesusbarnet. Må de lære oss å dele våre gaver med andre.

Til sist synger vi en julesang, for eksempel *En krybbe var vuggen* (Adoremus 112).

JAIRUS' DATTER

Tenk deg at det er Jairus som snakker i diktet:

Knust av sorg ble jeg
da jeg så henne død?
En bunnløs tristhet,
jeg kunne hverken snakke eller gråte.
Hva skulle jeg vel si?

Min lille pike -
iskald.
Den lille hånden
som jeg elsket å holde i -
borte...

Alt tatt fra meg,

og likevel,
lyset i Jesu øyne skinte
sterkere enn min tvil,
sterkere enn min frykt.

Da min lille jente
løp meg i møte,
Da var jeg ikke lenger stum.
Bare da ble sorgen vendt til glede.

Etter et dikt av Susannah White

Tenk på moren til jenta. Skriv eller tegn en fortsettelse på diktet, som viser hvor glad hun var for at jenta levde.

JAIRUS' DATTER

Forklar hva som hendte i fortellingen om Jairus' datter?
Skriv i rutene nedenfor.

	Hva de gjorde	Hva de følte
Far		
Mor		
Datter		
Naboer		
Jesus		

BØNNESTUND

Kjære Jesus,
vi ber deg huske på

.....

og

som er syke og trenger din hjelp.
Gi dem fred og glede,

Gud, vi ber deg.
Herre, hør vår bønn.

Kjære Jesus,
vi ber deg huske på

.....

og

som er døde.
Vær så snill og ta dem inn i ditt himmelske
hjem for alltid.

Gud, vi ber deg.
Herre, hør vår bønn.

DE TI SPEDALSKE

Tenk deg at du er den spedalske som sa
«Takk» til Jesus.

Skriv et kort til en av de ni som glemte
å si «Takk.»

Kjære

Jeg var sammen med da jeg hørte
at du ikke hadde

Jeg følte da Jesus spurte
hvor du var.

Kanskje det ikke er for sent

Fra din venn

.....

JESUS METTER 5000 - ET TV-INTERVJU

Tenk deg at dette hendte forrige uke. Du var en av de som var der sammen med tusener av andre. Du er blitt bedt om å fortelle om det på TV.

Arbeid to og to eller i grupper.
Prøv å svare på disse spørsmålene:

1. Hvorfor dro du for å høre på Jesus?
2. Hva snakket han om?
3. Hvor mange timer var du sammen med Jesus?
4. Ble du sulten?
5. Hva tenkte du da du så at disiplene delte ut maten?
6. Hvor tror du maten kom fra?
7. Vet du hvordan disiplene fikk tak i mat?
8. Hvordan er egentlig Jesus?

DAGEN DU ALDRI GLEMMER

Tenk deg at du er den lille gutten med de fem brødene og de to fiskene. Du sitter i gresset og hører på Jesus. Så kommer disiplene hans bort til deg. De ber deg om maten din. Fortell hva som skjer.

Svar på spørsmålene:

1. Hvor var du?

2. Hva hadde du med deg?

3. Hvem var du sammen med?

4. Hvordan hadde de det?

Så ble du bedt om å gi bort maten din. Fortell hvordan du opplevde det.

Jeg

Etterpå så du at Jesus ba. Skriv eller fortell det som hendte da.

Skriv hvor mange mennesker som ble mette. Hvordan opplevde du det?

Jeg

I KIRKEN

prest	kalk	alter	lys	krusifiks
tabernakel	vann	vin	evighetslampe	

EN LESNING FRA LUKASEVANGELIET

Lytt godt til lesningen

Herrens bønn

En gang var Jesus et sted og ba.
Da han var ferdig, sa en av disiplene
til ham: «Herre, lær oss å be, slik
Johannes lærte sine disipler.»
Han svarte: «Når dere ber,
skal dere si:

Far!
La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme.
Gi oss hver dag vårt daglige brød.
Tilgi oss våre synder,
for også vi tilgir hver den som står i skyld til oss.
Og la oss ikke komme i fristelse.» Luk 11, 1-4

Oppgaver

1. Bruk litt tid til å tenke over ordene i denne lesningen.
2. Sett en strek under de ordene du tror er viktige.
3. Sett ring rundt de ordene du ikke forsto.
4. Slå opp i ordlisten, bakerst i Elevens bok, og se om ordene står der. Skriv forklaringen i arbeidsboken din.
5. Hvorfor synes du denne lesningen er viktig? Fortell det til sidemannen din.

EN LESNING FRA LUKASEVANGELIET

Lytt godt til lesningen

Det dobbelte kjærlighetsbud

En mann, som kjente loven godt, ville sette Jesus på prøve.

«Mester», sa han, «hva skal jeg gjøre for å få evig liv?»

«Hva står skrevet i loven?»

sa Jesus. Mannen svarte:

«Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte, og du skal elske din neste som deg selv.»

Da sa Jesus: «Du svarte rett. Gjør det, så skal du få evig liv.»

Etter Luk 10, 25-28

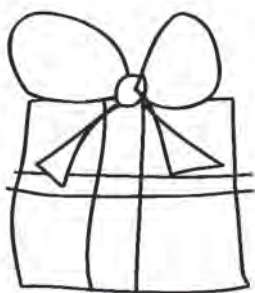

Oppgaver

1. Bruk litt tid på å tenke over ordene i denne lesningen.
2. Sett en strek under de ordene du tror er viktige.
3. Sett ring rundt de ordene du ikke forsto.
4. Slå opp i ordlisten bakerst i Elevens bok og se om ordene står der. Skriv forklaringen i arbeidsboken din.

USYNLIGE GAVER

Hvilke usynlige gaver kan du gi til Jesus i messen?
Skriv dem i boksene nedenfor.

FADER VÅR

Fader vår, du som er i himmelen!

Helliget vorde ditt navn.

Komme ditt rike.

Skje din vilje, som i himmelen så
og på jorden.

Gi oss i dag vårt daglige brød.

Og forlat oss vår skyld,
som vi óg forlater våre skyldnere.

Og led oss ikke inn i fristelse,
men fri oss fra det onde.

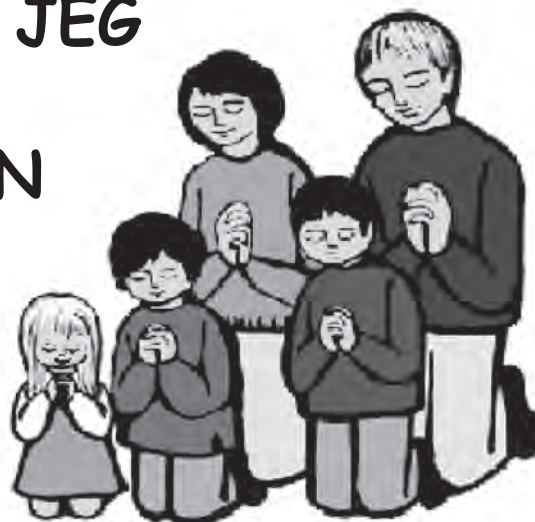
Amen.

Oppgaver

1. Sett ring rundt tre ord i «Fader vår» som er viktige for deg.
2. Fortell hvorfor du valgte disse ordene.

DETTE KAN JEG GJØRE I MESSEN

I begynnelsen kan jeg...

Under lesningene kan jeg...

Under offertoriet kan jeg...

Under kommunionen kan jeg...

DÅRLIGE NYHETER - GODE NYHETER

Eksempler på noen dårlige nyheter, som etter en stund ble til gode nyheter

1. Et barn mister en bag.	Så finner barnet bagen og en leke som var borte.

2. Du og moren din kommer for sent til bussen	Så møter du en venn du ikke har sett på lenge.

3. Du må rydde rommet	Så finner du noe du hadde mistet.

4. Bilen går i stykker	Så får du sjansen til å gå hjem sammen med vennene dine.

5. Gymtimen blir avlyst	Så får du se en DVD.

KRISTI HIMMELFART

På Kristi himmelfartsdag ferier vi at Jesus dro tilbake til sin Far i himmelen. Det er tre grunner til at vi feirer det:

- * Jesus drar hjem til sin Far
- * Jesus gjør klar en plass for oss i himmelen
- * Jesus lover at om vi ber i hans navn, vil han be Faderen om å gi oss det som er best for oss.

Samtal eller skriv:

1. Hva tror du Gud Faderen sa til Jesus da han dro tilbake til himmelen?
2. Hvordan tror du himmelen ser ut? Tegn et bilde av det. Under bildet skriver du en ting som du ønsker at skal være der.
3. Lukk øynene og snakk stille med Jesus en liten stund.

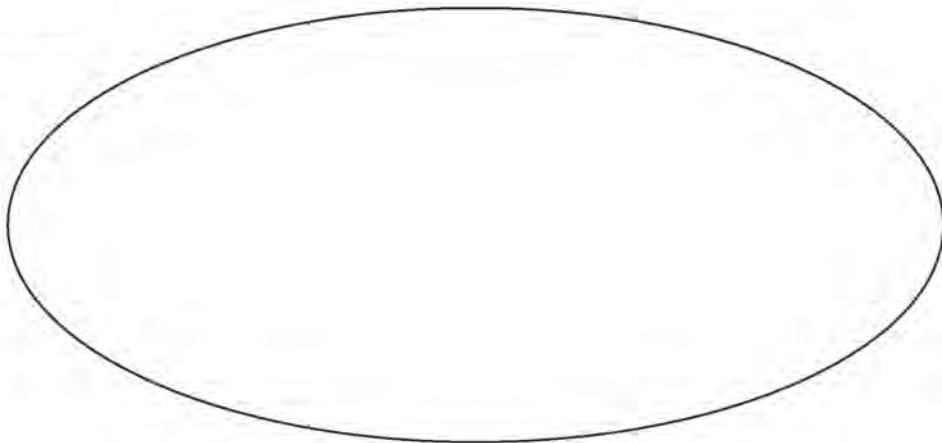
HVA FØLTE APOSTLENE

Se på bildet av apostlene på side 72 i boken din. Det skal vise apostlene før Den Hellige Ånd kom.

Se så på bildet av apostlene på side 73. Det skal vise apostlene etter at Den Hellige Ånd kom.

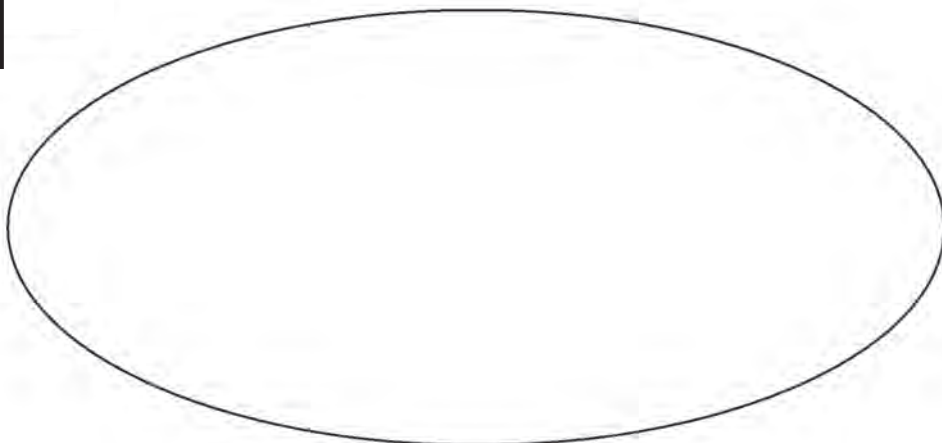
I **FØR-sirkelen** skriver du ord som sier hva apostlene følte før Den Hellige Ånd kom.

FØR

I **ETTER-sirkelen** skriver du ord som sier hva apostlene følte etter at Den Hellige Ånd kom til dem.

ETTER

DEN HELLIGE ÅND

Den Hellige Ånd er som...

Den Hellige Ånd gir oss

Fred

Vennlighet

Selvbeherskelse

Kjærlighet

Tålmodighet

Trofasthet

Glede

Oppgave

Velg en av de tingene Den Hellige Ånd gir oss. Skriv hvordan vi kan få bruk for det på skolen? Eksempel: I klasserommet kan **FRED** bli brukt for å hjelpe læreren.

I klasserommet

.....

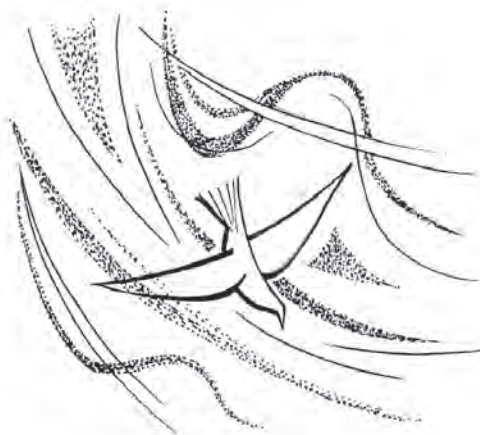
I skolegården

.....

HVA HENDTE I PINSEN – APOSTLENE FORTELLER

Peter:

Vi var samlet alle sammen
da en veldig lyd kom inn.
Det tok tak i hele rommet
som en sterk og kraftig vind.

Jakob:

Noe lyst sank ned på hodet
det var akkurat som ild.
Herren ville gi oss styrke
med Den Hellig Ånd så mild.

Johannes:

Da vi fikk den nye kraften,
rant vår tale lett som vann!
Nye språk kom ut av munnen,
som vi egentlig ikke kan.

Andreas:

Vi løp glade inn i byen,
mange rundt oss måtte le.
Men en veldig kraft var med oss,
det fikk alle sammen se.

Etter Susannah White

DEN HELLIGE ÅNDS FRUKTER

KJÆRLIGHET

Vise dem som sørger for deg at du er glad i dem.

GLEDE

Gi noen en grunn til å være glad.

FRED

Prøve å skape fred når andre ikke er vennlige.

TÅLMODIGHET

Bruke tid på å glede seg over noe, ikke forte seg videre til neste ting.

GODHET

Prøve å være god mot andre.

VENNLIGHET

Si et vennlig ord til mennesker som trenger det.

TROFASTHET

Alltid huske å takke Jesus for at han hjelper oss.

SELVBEHERSKELSE

Hjelp til, også når du ikke er blitt bedt om det.

TROFASTHET

Huske å be til Jesus hver dag.

KJÆRLIGHET

Vise dem som sørger for deg at du er glad i dem.

GLEDE

Gi noen en grunn til å være glad.

FRED

Prøve å skape fred når andre ikke er vennlige.

TÅLMODIGHET

Bruke tid på å glede seg over noe, ikke forte seg videre til neste ting.

GODHET

Prøve å være god mot andre.

VENNLIGHET

Si et vennlig ord til mennesker som trenger det.

TROFASTHET

Alltid huske å takke Jesus for at han hjelper oss.

SELVBEHERSKELSE

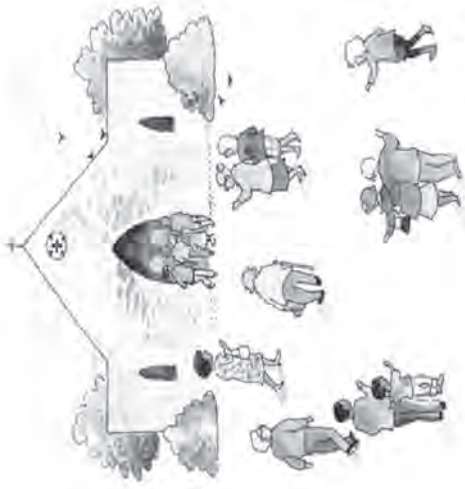
Hjelp til, også når du ikke er blitt bedt om det.

TROFASTHET

Huske å be til Jesus hver dag.

HVA GJØR VI I KIRKEN

Hvordan ber, deler og hjelper de som går i kirken andre.
Tegn eller skriv om det i boksene nedenfor.

Ber	Deler	Hjelper

MANNEN SOM IKKE KUNNE GÅ

Peter og Johannes kunne ikke gi penger, men de kunne gi noe annet.

1. Inne i mynten (ringen) skriver eller tegner du det Peter og Johannes ga.
2. Under mynten skriver du hvorfor dette var bedre enn å gi penger.

.....

.....

.....

.....

PETER SLIPPER FRI

Peter er i fengsel

En engel kommer for å redde Peter

Peter og apostlene føler seg sterke og modige

Peter og apostlene vet at Gud beskytter dem

Oppgave

Tegn det som skjedde med Peter. Skriv noen ord i bildene som viser hva Peter tenkte - gjerne som en liten tegneserie.

VIKTIGE DAGER I KIRKEN

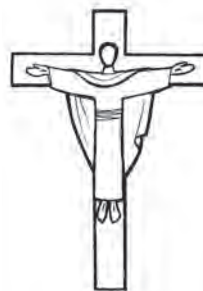

JULAFTEN

Vi feirer at Jesus ble født.

LANGFREDAG

Vi minnes den dagen Jesus døde.

PÅSKEDAG

Vi feirer den dagen Jesus stod opp fra de døde.

KRISTI HIMMELFARTSDAG

Vi minnes den dagen Jesus fór opp til himmelen.

PINSEDAG

Vi feirer den dagen da Jesus sendte Den Hellige Ånd til apostlene.

VURDERING AV LÆRING

For at vurderingen av eleven skal bli best mulig, bør den være variert, fleksibel og basert på lærernes profesjonelle vurderingsevne. De fleste aktivitetene i Elevens bok kan benyttes til vurdering. Eventuelt kan skolen lage sin egen vurdering. For 3. klassetrinn er det viktig å ha et utvalg av oppgaver som er muntlige i stedet for skriftlige.

Vurdering bør integreres i undervisning og læring. Gjennom oppgaver bør elevene få vise hva de kan, hva de forstår og hva de er i stand til å gjøre. Nøkkelen er å stille elevene gode spørsmål, gi dem tid til å tenke over svarene sine og lete etter dypere mening. Sørg for at elevene blir utfordret til å trekke inn situasjoner og hendelser i oppgaveløsningen slik at de lærer å gjøre mer enn å repetere fakta.

Vurdering skjer hele tiden. Den kan være formell eller uformell. «Jeg kan ...»-setningene på side 90 – 92 er en veiledning til alle nivåer av måloppnåelse. De er kun ment som eksempler og kan enkelt tilpasses innholdet.

Ikke alt i kristendomsundervisningen må evalueres. De mer personlige sidene ved det «å lære AV den katolske tro,» som er et av de sentrale læremålene, kan ikke evalueres på samme måte som «å lære OM den katolske tro.»

Veiledningen til læreplanen i kristendom forteller hva det skal undervises i. Jo mindre formell evalueringen er på dette aldersnivået, jo mer produktiv vil den sannsynligvis være for læringen.

NIVÅER AV MÅLOPPNÅELSE

Overordnet læremål 1 (LM1) = Å lære **OM** den katolske tro

AOverordnet læremål 2 (LM2) = Å lære **AV** den katolske tro

Nivåområde hvor det store flertallet av elevene forventes å kunne arbeide	Forventet oppnåelse av læremål for flertallet av elevene
1. – 2. årstrinn Nivå 1 – 3	Ved 7 års alder – Nivå 2
3. – 6. årstrinn Nivå 2 – 5	Ved 11 års alder – Nivå 4

NIVÅ 1

LM1

- Jeg kan fortelle historien om Abraham.
- Jeg kan fortelle hva som skjedde med Moses da han var nyfødt.
- Jeg kan forklare hva som skjedde den første julen.
- Jeg kan beskrive hva som skjedde da datteren til Jairus døde.

LM2

- Gud ville at Abraham skulle forlate hjemmet og landet sitt. Jeg kan forestille meg hva Sara følte og hva hun kunne ha sagt da Abraham fortalte henne dette.
- Jeg kan komme på noen interessante spørsmål å stille om Moses.
- Jeg kan lage en liste over spørsmål jeg gjerne vil stille om verden.
- Jeg kan komme på spørsmål jeg gjerne vil stille Gud om ham selv.
- Jeg kan fortelle om min favorittperson i juleevangeliet.

NIVÅ 2

LM1

- Jeg kan forklare hvorfor Daniel måtte være modig og stole på Gud da han var i livsfare.
- Jeg kan lage et symbol på Treenigheten og si hva det betyr.
- Jeg kan fortelle historien om de ti spedalske og forklare det viktige budskapet i den.
- Jeg kan forklare hvorfor katolikker går til messe.

LM2

- Jeg kan snakke om hvorfor det er viktig å si «unnskyld» til Gud i begynnelsen av messen.
- Jeg kan forklare hvorfor det noen ganger er vanskelig å være en «person med gode nyheter» eller hvorfor det noen ganger er vanskelig å snakke sant.
- Jeg kan nevne noen av de usynlige gavene vi kan gi Jesus under offertoriet i messen.
- Jeg kan forklare hvorfor noen spørsmål om Treenigheten er vanskelige å svare på.

NIVÅ 3

LM1

- Jeg kan forklare hvorfor det er viktig for katolikker å gå til messe og hvordan det kan hjelpe dem.
- Jeg kan beskrive hvordan apostlene var før de fikk Den Hellige Ånd og hvordan de forandret seg da han kom.
- Jeg kan forklare det viktige budskapet til oss i fortellingen om da Peter slapp ut av fengselet og hvordan det kan hjelpe andre mennesker.
- Jeg kan fortelle om noen av undrene Jesus gjorde og hva de forteller oss om Jesus som Guds Sønn.

LM2

- Jeg kan stille noen spørsmål om hvorfor Gud valgte ut Abraham, Moses og Daniel og komme med forslag til svar, og hvorfor jeg er utvalgt til å hjelpe andre.
- Jeg kan stille mine egne spørsmål om hvorfor vi går i kirken.
- Jeg kan lage koblinger mellom fortellingen om da Peter og Johannes hjalp mannen som ikke kunne gå og hva jeg kan gjøre for mennesker som trenger hjelp.
- Jeg kan beskrive hvordan noen kristne i dag ber for hverandre og hjelper hverandre, slik som de første kristne gjorde.

EGENVURDERING

Jeg heter

De siste ukene har jeg lært om

.....

.....

Jeg likte

fordi

Jeg syntes det var vanskelig å

.....

.....

Jeg vil gjerne vite mer om

.....

.....

Læreren bok 3

Veien, sannheten og livet er et læreverk i kristendom for de katolske barne- og ungdomsskolene i Norge.

Læreren bok 3 innleder hver del med en oversikt over læreplanen, sentrale læremål og teologiske merknader basert på Den katolske kirkes katekisme. Her finner læreren forslag til en rekke, varierte aktiviteter og diskusjonsemner, i tillegg til en seksjon med arbeidsark for kopiering. Boken inneholder også oppgaver for vurdering av måloppnåelse på flere nivåer.

Elevenes bok 3 er inndelt i seks deler som dekker: Det utvalgte folket, Mysterier, Det glade budskap, Messen, Påsketid og Den nyfødte Kirken. I hver del finnes det en rekke varierte oppgaver og aktiviteter for elevene.

Læreverket *Veien, sannheten og livet* er en oversettelse av den engelske *The Way, the Truth and the Life - Series* som er basert på *the Religious Education Curriculum Directory* fra bispekonferansen for England and Wales. Den norske utgaven er oversatt parallelt med revisjon av *Læreplan i kristendom for de katolske skolene i Norge*.

Læreverket **Veien, sannheten og livet**

Titler utgitt eller under utarbeidelse:

For småskoletrinnet

CD-Rom for 1. trinn

Læreren bok 1 – 2, Den store boken, Elevenes arbeidsbok 1 – 2

Læreren bok 3 og Elevenes bok 3

Læreren bok 4 og Elevenes bok 4

For mellomtrinnet

Læreren bok 5 og Elevenes bok 5

Læreren bok 6 og Elevenes bok 6

Læreren bok 7 og Elevenes bok 7

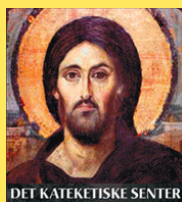
For ungdomsskolen

Veien – Elevenes bok og Læreren bok

Sannheten – Elevenes bok og Læreren bok

Livet – Elevenes bok og Læreren bok

Det finnes supplerende materiale til den engelske utgaven. Se hjemmesiden til *The Teachers Enterprise in Religious Education* (TERE): www.tere.org

Det kateketiske senter 2013